

Objavlivanje podataka Erste Bank AD Podgorica za 2024. godinu

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. Podaci o Banci	5
2.1 Konsolidacija	5
2.2 Godišnji izvještaji	5
3. Podaci o sistemu upravljanja	5
3.1 Broj direktorskih pozicija članova organa upravljanja Banke	5
4. Ciljevi i politike upravljanja rizikom	6
4.1 Strategije i postupci upravljanja svim kategorijama rizika	6
4.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima	8
4.3 Obim i vrsta sistema izvještavanja i mjerenje rizika	8
4.4 Zaštita od rizika i ublažavanja rizika, kao i strategije i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika	9
4.5 Izjave organa upravljanja Banke o primjerenosti mehanizama za upravljanje rizičnim profilom i strategiji Banke	9
4.6 Politike i procedure koje se odnose na izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove organa upravljanja kreditne institucije	9
4.7 Politiku raznovrsnosti pri izboru članova organa upravljanja, svrhu i sve relevantne ciljeve te politike, kao i mjeru u kojoj su svrha i ciljevi politike ostvareni	10
4.8 Opis toka podataka o upravljanju rizicima prema organima upravljanja	11
5. Podaci o regulatornom kapitalu	11
5.1 Struktura regulatornog kapitala	11
5.2 Potpuno usklađivanje i umanjenja koja se primjenjuju na stavke regulatornog kapitala	12
5.3 Uslove instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala	13
5.4 Sveobuhvatno objašnjenje osnove na kojoj su izračunate stope kapitala, ako su te stope kapitala izračunate primjenom elemenata regulatornog kapitala koji su utvrđeni na osnovi koja nije određena u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala	13
6. Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti	13
6.1 Rezime pristupa kreditne institucije procjeni adekvatnosti internog kapitala za podršku tekućim i budućim aktivnostima	13
6.2 Rezultat postupka procjene adekvatnosti internog kapitala, u skladu sa propisom kojim se uređuje procjena adekvatnosti internog kapitala	17
7. Podaci o kontracikličnom baferu kapitala	23
8. Podaci o izloženosti kreditnom riziku	23
8.1 Oblast primjene i definicije pojmova „dospio” i „umanjen” koje koristi za računovodstvene potrebe i moguće razlike između definicija za pojmove „dospio” i „status neispunjavanja obaveza” za računovodstvene i regulatorne potrebe	23
8.2 Opis pristupa i metoda za utvrđivanje specifičnih i opštih ispravki vrijednosti za kreditni rizik ..	23
8.3 Iznos i kvalitet kreditne izloženosti (kvalitetni, nekvalitetni i restrukturirani), izloženosti po osnovu dužničkih hartija od vrijednosti i vanbilansne izloženosti, uključujući akumulirano umanjenje vrijednosti, rezervacije i promjene negativnih fer vrijednosti zbog kreditnog rizika i iznosa primljenog kolateralu i finansijskih jemstava	24
8.4 Analizu računovodstveno dospjelih izloženosti	26
8.5. Bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza i koje nijesu u tom statusu, akumulirane opšte i specifične ispravke vrijednosti za kreditni rizik, njihova distribucija prema geografskom području i vrsti djelatnosti za kredite, dužničke hartije od vrijednosti i vanbilansne izloženosti	27
8.6 Promjene bruto iznosa bilansnih i vanbilansnih izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza, kao i podaci o početnom i završnom stanju tih izloženosti	29

8.7 Razvrstavanje kredita i dužničkih hartija od vrijednosti prema preostalom roku do dospelja...	29
9. Podaci o opterećenju i neopterećenju imovini.....	30
10. Podaci o primjeni standardizovanog pristupa.....	30
10.1 Imena odabranih eksternih institucija za procjenu kreditnog rizika (ECAI) i agencije za kreditiranje izvoza (ECA) i razloge za svaku promjenu tih odabranih institucija tokom perioda objavljivanja.....	32
10.2 Kategorije izloženosti za koje se koriste procjene ECAI ili ECA.....	33
11. Podaci o upravljanju operativnim rizikom.....	34
12. Podaci o ključnim indikatorima.....	35
12.1 Sastav regulatornog kapitala i kapitalne zahtjeve izračunate u skladu sa članom 101 Odluke o adekvatnosti kapitala.....	35
12.2 Ukupan iznos izloženosti riziku izračunat u skladu sa članom 101 stav 3 Odluke.....	36
o adekvatnosti kapitala.....	36
12.3 Zahtjev za kombinovanim baferom kapitala.....	37
12.4 Podaci o koeficijentu likvidne pokrivenosti izračunatom u skladu sa propisom kojim se uređuje upravljanje rizikom likvidnosti.....	37
12.5 Podaci o neto stabilnim izvorima finansiranja u poslednjih 12 mjeseci:	38
13. Podaci o izloženosti riziku kamatne stope iz pozicija kojima se ne trguje.....	38
13.1 Priroda rizika kamatne stope	38
13.2 Promjene ekonomske vrijednosti	39
14. Podaci u vezi politike primanja.....	39
14.1 Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri utvrđivanju i provjeri politike primanja	39
14.2 Karakteristike politike primanja, uključujući kriterijume koji se primjenjuju za mjerenje uspješnosti i prilagođavanje rizicima, odlaganje primanja i prenos prava	40
14.3 Odnos između fiksnih i varijabilnih primanja.....	40
14.4 Kriterijumi uspješnosti po kojima se dodjeljuju primanja u finansijskim instrumentima	40
14.5 Glavni parametri i obrazloženje strukture varijabilnih primanja kao i drugih primanja	41
14.6 Ukupni kvantitativne podaci o primanjima podijeljeni na više rukovodstvo i druge zaposlene koji imaju značajan uticaj na rizični profil Banke	42
14.7 Broj zaposlenih čija primanja iznose 50.000 EUR i više, iskazano u posebnim razredima primanja od 25.000 EUR.....	43
15. Podaci o koeficijentu finansijskog leveridža.....	43
15.1 Koeficijent finansijskog leveridža i mjera ukupne izloženosti.....	43
15.2 Opis postupaka koji se primjenjuju za upravljanje rizikom prekomjernog finansijskog leveridža	44
16. Podaci u vezi zahtjeva za likvidnošću	45
17. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika.....	46
17.1 Osnovne karakteristike politika i postupaka za bilansno i vanbilansno netiranje	46
17.2 Osnovne karakteristike politika i postupaka za vrednovanje prihvatljivog kolaterala i upravljanje tim kolateralom.....	46
17.3 Opis glavnih vrsta kolaterala koje je kreditna institucija primila u cilju ublažavanja kreditnog rizika.....	47
17.4 Jemstva i kreditni derivati koji se koriste kao kreditna zaštita	47
17.5 Podaci o koncentracijama tržišnih ili kreditnih rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika.....	47
17.6 Vrijednost izloženosti koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom i ukupna vrijednost izloženosti koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom nakon primjene korektivnih faktora.....	48
17.7 Odgovarajući faktor konverzije i ublažavanje kreditnog rizika povezan sa izloženošću i učestalost primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika sa efektom zamjene ili bez njega.....	48
17.8 Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos bilansnih i vanbilansnih izloženosti prema kategorijama	

izloženosti prije i poslije primjene faktora konverzije kao i u vezi sa tim ublažavanja kreditnog rizika	48
17.9 Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos rizikom ponderisanih izloženosti i odnos tog iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću	48

1. UVOD

U skladu sa članom 44 stav 2 tačka 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list CG", br. 40/10, 6/13 i 70/17) i članom 237 stav 3 Zakona o kreditnim institucijama („Službeni list CG”, broj 70/19), Erste Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: Banka) javno objavljuje podatke o svom finansijskom stanju i poslovanju za 2024. godinu.

Podaci za javno objavljivanje propisani navedenom Odlukom, koji nijesu postojali na dan 31.12.2024. nijesu predmet godišnjeg objavljivanja podataka.

Izveštaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke shodno odredbama Odluke o javnom objavljivanju podataka o kreditnoj instituciji.

Izveštaj se javno objavljuje na internet stranici Banke www.erstebank.me.

2. Podaci o Banci

Erste Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: "Banka") je registrovana kod Privrednog suda u Podgorici 07.08.2002. godine.

Erste Steiermarkische Bank ima 100% učešća u kapitalu Banke.

2.1 Konsolidacija

Erste Bank AD Podgorica nije matično pravno lice, te stoga nema obavezu da javno objavi informacije i podatke koji se odnose na konsolidaciju u smislu član 5. Odluke o javnom objavljivanju podataka.

2.2 Godišnji izvještaji

Finansijski iskazi koje čine: Izveštaj nezavisnog revizora, Iskaz o ukupnom rezultatu, Iskaz o finansijskoj poziciji, Iskaz o promjenama na kapitalu, Iskaz o tokovima gotovine i Napomene uz finansijske iskaze, Banka objavljuje u posebnom dokumentu Finansijski izvještaji 31.12.2024 god. i Izveštaj nezavisnog revizora na svojoj internet stranici www.erstebank.me.

3. Podaci o sistemu upravljanja

3.1 Broj direktorskih pozicija članova organa upravljanja Banke

Na 31.12.2024. godine Banka je imala formirane organe upravljanja u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama i to:

- **Nadzorni odbor:**

1. Christoph Schoefboeck, predsjednik NO
2. Krešimir Barić, zamjenik predsjednika NO
3. Sophie Pieringer, članica NO
4. Biljana Ščekić, članica NO
5. Željko Uljarević, član NO.

Nadzorni odbor je formirao i odbore NO u skladu sa regulativom i to: Revizorski odbor, Odbor za rizike, Odbor za primanja i Odbor za imenovanja.

Tokom 2024. godine rad Nadzornog odbora je takođe bio usmjeren na ispunjenje obaveza definisanih zakonskom regulativom i podzakonskim aktima, kao i Statutom i drugim opštim aktima Banke. Nadzorni odbor Banke je redovno razmatrao sva pitanja od značaja za rad Banke te je u skladu sa planiranom dinamikom i svojim nadležnostima blagovremeno donosio odluke iz svog djelokruga.

Sjednice Nadzornog odbora su održavane najmanje jednom u tri mjeseca, u skladu sa zakonskom obavezom. Tokom 2024. godine održano je šest (6) sjednica, dok se Nadzorni odbora sedam (7) puta izjasnio korespondentnim putem.

Tokom 2024. godine, održano je šest (6) sjednica Odbora za rizike.

- **Upravni odbor:**

1. Aleksa Lukić, predsjednik Upravnog odbora
Nadležan za Sektor stanovništva, Sektor privrede, Sektor razvoja poslovanja za fizička i pravna lica, Sektor riznice, Službu marketinga, Službu komunikacija i Službu ljudskih resursa.
2. Darko Keković, član Upravnog odbora
Nadležan za Službu za informacionu sigurnost i kontinuitet poslovanja, Sektor informacione tehnologije i organizacije, Sektor procesinga, Sektor upravljanja imovinom, Sektor direktnih kanala.
3. Damir Ivaštinović, član Upravnog odbora
Nadležan za Sektor finansija i računovodstva, Sektor upravljanja kreditnim rizicima, Sektor upravljanja nefinansijskim rizicima, Službu za strateško upravljanje rizicima, Službu pravnih poslova, Službu sprječavanja pranja novca i Službu interne revizije.

Sjednice Upravnog odbora su u 2024. godini održavane po pravilu svakog utorka.

Rad Upravnog odbora bio je usmjeren na ispunjenje obaveza definisanih zakonskom regulativom i podzakonskim aktima, kao i Statutom i drugim opštim aktima Banke.

4. Ciljevi i politike upravljanja rizikom

4.1 Strategije i postupci upravljanja svim kategorijama rizika

Strategija rizika Banke, definiše sveukupni strateški smjer Banke u smislu preuzimanja rizika, i postavlja strateške limite po tipovima rizika izvedene iz Izjave o sklonosti preuzimanju rizika Banke (RAS).

Uzimajući u obzir najnovije regulatorne i operativne promjene u okruženju, Strategija rizika opisuje trenutni i ciljani profil rizika, i definiše načela upravljanja rizikom, strateške ciljeve i inicijative i jasno izražava apetit za preuzimanje rizika u odnosu na ključne vrste rizika. Osim toga, pruža pregled odbora rizika i njihovih ključnih odgovornosti. Strategija takođe definiše ključne elemente okvira upravljanja rizikom i kako njihova integracija omogućava odgovarajuću i doslednu primjenu.

Banka obezbjeđuje snažan okvir upravljanja rizicima u svakoj od glavnih kategorija rizika. To omogućava da se strategija rizika dosledno definiše i sprovodi, a preuzimanje rizika ostaje u skladu s limitima, raspodjelom kapitala i raspoloživom likvidnošću.

Strategija upravljanja rizicima Banke, koja se redovno ažurira na godišnjem nivou u skladu sa poslovnom strategijom tokom procesa godišnjeg strateškog planiranja (i dodatno u ad-hoc situacijama kada dođe do značajne promjene u poslovnom okruženju), definiše sveukupni strateški smjer Banke u smislu preuzimanja rizika i postavlja strateške limite po tipovima rizika izvedene iz Izjave o sklonosti preuzimanju rizika Banke (RAS).

Strategija rizika integralni je dio ICAAP okvira i doprinosi cjelokupnom procesu upravljanja i vođenja Banke.

Unutrašnji akti o upravljanju rizicima podrazumijevaju Strategiju upravljanja rizicima, Sklonost preuzimanju rizika (RAS), kao i pojedinačne politike i procedure upravljanja rizicima.

Banka je kroz strategije i politike upravljanja rizicima uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, koji omogućava upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, obezbjeđujući tako usklađenost rizičnog profila Banke sa prihvatljivim nivoom rizika, odnosno sklonošću Banke ka rizicima. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima srazmjeran je prirodi, obimu i složenosti poslovnih aktivnosti Banke.

Banka setom internih akata, koji usvajaju Upravni i Nadzorni odbor uređuje sistem upravljanja rizicima. Sveobuhvatni set internih akata, za čije sprovođenje su zaduženi izvršni direktori Banke i stručne službe Banke, čine Strategiju upravljanja rizicima, politike i procedure upravljanja rizicima, procedure za upravljanje pojedinačnim rizicima, kao i ostali interni akti, i njima se detaljnije definišu:

- praćenje i upravljanje kreditnim rizikom sa ciljem minimiziranja gubitka po osnovu kreditnog rizika;
- način obezbjeđivanja zadovoljavajuće likvidnosti;
- minimizacija uticaja na rezultat Banke, kao posljedica negativnog uticaja koji proizilaze iz tržišnih rizika;
- efikasno upravljanje operativnim rizicima, odnosno sprečavanje nastanka gubitaka po osnovu štetnih događaja koji su posljedica operativnog rizika.
- efikasno upravljanje rizikom prevare po principu „nulte tolerancije“ prema prevarama.

Ovim aktima se nastoje pružiti opšti principi, zadaci i zahtjevi za integrisano upravljanje rizicima i njegovih važnih komponenti kako bi se u krajnjem ispunili zahtjevi za procjenom adekvatnosti internog kapitala (ICAAP).

Preuzimanje rizika na savjestan i selektivan način uz profesionalno upravljanje jedna je od ključnih funkcija banke, stoga je adekvatan nivo kapitala neophodan za dugoročno finansijsko “zdravlje” banke, kao i za nastavak operativnog poslovanja. Svrha ICAAP-a je procijeniti ima li banka kapacitet za pokriće preuzetih rizika poređenjem rizičnog portfelja banke (uzimajući u obzir sve relevantne vrste rizika) sa kapitalom banke (potencijal za pokriće). ICAAP okvir je dizajniran u svrhu kontinuirane podrške menadžmentu banke u upravljanju rizičnim portfeljima banke, kao i potencijalom za pokriće, osiguravajući adekvatan nivo kapitala koji odražava prirodu i veličinu rizičnog portfelja banke. Relevantne komponente ICAAP-a podliježu internom pregledu, a rezultati pregleda se ocjenjuju, dokumentuju i izvještavaju.

Strategija upravljanja rizicima i RAS jasno određuju ukupne visine svih vrsta rizika koje Banka smatra prihvatljivim, u cilju smanjenja potencijalnih negativnih efekata na kapital i finansijsku poziciju Banke. Definisanje sklonosti ka rizicima predstavlja preduslov u uspostavljanju efikasnog sistema upravljanja rizicima. Efikasno upravljanje rizicima podrazumijeva identifikaciju, procjenu, mjerenje i kontrolu izloženosti prema svim rizicima uz istovremeno optimiziranje preuzetih rizika radi ostvarenja svih bančinih poslovnih planova.

Svrha strategije je definisanje okvira kojim se određuje sklonost preuzimanja rizika za pojedine vrste rizika kako bi se pravovremeno uočila i promjena u profilu rizičnosti Banke.

To, između ostalog, uključuje određivanje:

- vrste i uzroka rizika;
- odgovornosti za upravljanje pojedinom vrstom rizika;
- mjerenje i upravljanje pojedinim rizikom.

Izjava o sklonosti preuzimanju rizika Banke (RAS) predstavlja stratešku izjavu o maksimalnom nivou rizika koji je Banka spremna preuzeti kako bi ispunila poslovne ciljeve. RAS predstavlja značajno i obavezujuće ograničenje poslovnih aktivnosti u okviru ukupne sklonosti preuzimanju rizika kroz okidače/limite odobrene od strane Uprave, Odbora za rizike Nadzornog odbora i Nadzornog Odbora. RAS Banke integrisan je u strukturne procese Banke; uključujući poslovnu strategiju i strategiju rizika, proces budžetiranja, planiranje kapitala i likvidnosti, plan oporavka, testiranje otpornosti na stres i okvir nagrađivanja.

Izjava o sklonosti preuzimanju rizika Banke :

- sastoji se od ključnih pokazatelja rizika koji pružaju kvantitativne smjernice za upravljanje povratom u odnosu na rizik;
- sadrži kvalitativne izjave u obliku ključnih principa rizika koje su dio smjernica upravljanja rizicima;
- postavlja granice limita (strateških i operativnih) i ciljanih vrijednosti, i
- ključan je faktor u procesu godišnjeg strateškog planiranja pružajući sveobuhvatan pogled na kapital, likvidnost, kao i povrat u odnosu na rizik.

Ključni ciljevi RAS-a Banke su:

- obezbijediti dodatne resurse za podršku poslovanju Banke u svakom trenutku, kao i za ublažavanje uticaja stresnih događaja na tržištu,
- postaviti granice za određivanje ciljane vrijednosti povraćaja u odnosu na rizik Banke,
- definisati nivo pri kojem se pokreće detaljna analiza, proces eskalacije, i implementacija strategija mitigacije (smanjenja) rizika,
- predstavlja osnovu za kontinuirani nadzor kroz izvještaj o kojem redovno raspravlja Upravni odbor, Odbor za rizike Nadzornog odbora i Nadzorni odbor,
- čini ključni dio procesa godišnjeg strateškog planiranja,
- očuvanje i promovisanje percepcije finansijske snage Banke te robusnost kontrola i sistema,

- predstavlja značajan faktor koji učestvuje u programu nagrađivanja Banke, s obzirom na to da utvrđivanje godišnjih nagrada zahtijeva da pokazatelji rizika budu u okvirima zadatim RAS-om.

Banka je identifikovala i definisala ključne rizike kojima je izložena u svom poslovanju, koji u obuhvaćeni Procjenom materijalnosti rizika.

4.2 Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima

Služba za strateško upravljanje rizicima je organizovana na način da se efikasno upravlja svim materijalno značajnim rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pri čemu je fokus stavljen na upravljanje kreditnim rizikom, rizikom likvidnosti, tržišnim rizicima.

Služba za strateško upravljanje rizicima je odgovorna za sistem izvještavanja Upravnog i Nadzornog odbora sa područja upravljanja rizicima. Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika.

Krajnja odgovornost za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, pripada Nadzornom Odboru Banke, koji obavljaju svoju funkciju u skladu sa projektovanim poslovnim ciljevima i strategijom o preuzimanju i upravljanju rizicima Banke.

Upravni odbor Banke pruža cjelokupni nadzor nad upravljanjem rizicima i kapitalom Banke i odgovoran je za definisanje i implementiranje sveobuhvatne i usklađene poslovne strategije i strategije rizika Banke.

Za upravljanje kreditnim rizikom pravnih i fizičkih lica, zadužene su Služba za upravljanje kreditnim rizikom pravnih lica i Služba za upravljanje kreditnim rizikom fizičkih lica, dok se praćenje i upravljanje operativnim rizicima odvija u okviru Službe za upravljanje operativnim rizicima i IKT rizicima i ESG.

Služba za strateško upravljanje rizicima ima sljedeće odgovornosti: definiše i predlaže na usvajanje Upravnom i Nadzornom Odboru Strategiju i politike, procedure i metodologije iz dijela rizika likvidnosti, tržišnih rizika, kao i kreditnog rizika, razvija modele i metodologije za identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju.

Služba za upravljanje kreditnim rizikom pravnih i fizičkih lica definiše i predlažu na usvajanje Upravnom i Nadzornom politike i procedure, vrše identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu iz dijela kreditnog rizika pravnih i fizičkih lica.

Služba za upravljanje operativnim rizicima operativnim rizicima i IKT rizicima i ESG definiše i predlaže na usvajanje Upravnom Odboru politike, pravilnike i procedure, vrši identifikovanje, mjerenje, ublažavanje, praćenje i kontrolu iz dijela svoje nadležnosti. Služba je zadužena za nadzor, izvještavanje i praćenje profila operativnog rizika uzimajući u obzir kompleksnost Banke, opseg poslovanja i profil operativnog rizika Banke.

4.3 Obim i vrsta sistema izvještavanja i mjerenje rizika

Služba za strateško upravljanje rizicima odgovorna je za sistem izvještavanja sa područja upravljanja rizicima. Izvještavanje se odvija u okviru standardizovanih izvještaja koji se izrađuju na osnovu metodologija za mjerenje i praćenje pojedinih vrsta rizika, te uspostavljanje odgovarajuće baze podataka.

Izvještaji pružaju dovoljno informacija o ukupnoj izloženosti prema različitim vrstama rizika, zemljama, industrijama i grupama klijenata, koncentracijama na nivou individualnih klijenata i ostalim koncentracijama, predviđanjima plasmana i investicija, mjerama izloženosti tržišnom riziku, rizicima likvidnosti, odstupanju od utvrđenih limita, itd. Izvještaji se pripremaju i dostavljaju nadležnima na dnevnom, sedmičnom, mjesečnom i kvartalnom nivou, kao i u skladu sa zahtjevima istih.

Sistemi mjerenja rizika su sastavni dio politika i ostalih internih akata kojima je uređen sistem upravljanja rizicima. Oni su u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore, dio su interne metodologije koja je u skladu sa bazelskim standardima i dobrom bankarskom praksom.

Kao dio sistema upravljanja rizikom, Banka je usredsređena na aktivno ublažavanje rizika putem uzimanja kolaterala kao sredstva obezbjeđenja i umanjenja izloženosti kreditnom riziku. Banka uzima što je više moguće kolaterala, što direktno zavisi od tekuće tržišne situacije, kao i od poslovne konkurencije. Prilikom prihvatanja instrumenata kreditne zaštite, Banka prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati. Prihvatanje i vrednovanje instrumenata kreditne zaštite, kao i upravljanje njima, detaljno je objašnjeno u Katalogu kolaterala.

4.4 Zaštita od rizika i ublažavanja rizika, kao i strategije i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika i ublažavanja rizika

Pored zakonskih i podzakonskih akata koje propisuje Centralna banka Crne Gore, područje upravljanja rizicima je uređeno i odgovarajućim internim aktima na nivou Erste banke. Značajni interni akti Banke su: Strategija upravljanja rizicima, Strateški i Godišnji plan za upravljanje kapitalom, Kreditne politike i načela, ILAAP Politika, ICAAP politika i procedura, Politika o upravljanju operativnim rizikom, Politika o upravljanju tržišnom rizikom u knjizi banke, Pravilnik i priručnik o upravljanju tržišnim rizicima i dr.

4.5 Izjave organa upravljanja Banke o primjerenosti mehanizama za upravljanje rizičnim profilom i strategiji Banke

Usvajanjem ovog izvještaja organi uprave izjavljuju da su mehanizmi za upravljanje rizičnim profilom i kao i strategija Banke primjereni.

U tablici u nastavku dat je pregled direktorskih pozicija članova upravljanja Banke:

Direktorske pozicije članova upravljanja u okviru Banke
1. Direktor sektora stanovništva
2. Direktor sektora privrede
3. Direktor sektora razvoja poslovanja za fizička i pravna lica
4. Direktor sektora riznice
5. Direktor službe ljudskih resursa
6. Direktor službe marketinga
7. Direktor službe komunikacija
8. Direktor sektora i IT organizacije
9. Direktor sektora direktnih kanala
10. Direktor sektora procesinga
11. Direktor sektora upravljanja imovinom
12. Direktor sektora upravljanja kreditnim rizicima
13. Direktor službe za strateško upravljanje rizicima
14. Direktor sektora finansija i računovodstva
15. Direktor sektora upravljanja nefinansijskim rizicima
16. Direktor službe interne revizije

4.6 Politike i procedure koje se odnose na izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove organa upravljanja kreditne institucije

Banka ima usvojenu i Politiku o procjeni primjerenosti predsjednika Upravnog odbora, člana Upravnog odbora, člana Nadzornog odbora i planu sukcesije i Proceduru o procjeni primjerenosti ključnih funkcija Banke.

Politike o procjeni primjerenosti predsjednika Upravnog odbora, člana Upravnog odbora, člana Nadzornog odbora i planu sukcesije opisuje postupak, potrebnu dokumentaciju i kriterijume vezane za imenovanje i ponovno imenovanje, odnosno izbor i ponovni izbor, godišnju procjenu i vanrednu procjenu primjerenosti kandidata odnosno članova Nadzornog odbora, Upravnog odbora i nosilaca ključnih funkcija u Banci.

Tokom postupka procjene primjerenosti preispituju se uslovi koje članovi Nadzornog odbora, predsjednik i članovi Upravnog odbora i nosioci ključnih funkcija moraju ispunjavati.

Ovo se posebno odnosi na:

1. Dobar ugled, iskreno i pošteno djelovanje;
2. Stručna znanja i sposobnost potrebno za obavljanje dužnosti u područjima iz svoje nadležnosti;
3. Odgovarajuće iskustvo članova Nadzornog i Upravnog odbora potrebno za obavljanje dužnosti u područjima iz njihove nadležnosti;
4. Sposobnost iskazivanja nezavisnog mišljenja, nepostojanje sukoba interesa kojim se ne može upravljati;
5. Ispunjavanje uslova utvrđenih Zakonom o privrednim društvima;
6. Vremenska posvećenost ispunjavanju obaveza;
7. Kolektivnu primjerenost.

4.7 Politiku raznovrsnosti pri izboru članova organa upravljanja, svrhu i sve relevantne ciljeve te politike, kao i mjeru u kojoj su svrha i ciljevi politike ostvareni

Svrha Politike jeste da opiše kako Erste bank AD Podgorica djeluje unutar zadatog društvenog konteksta i što raznovrsnost i uključenost znače za Banku u opštem smislu. U samom dokumentu definisane su uloge i odgovornosti kao i opšte smjernice razvoja, primjene i prilagođavanja ciljeva i strategije raznovrsnosti i uključenosti.

Raznovrsnost

- razumijevanje kako je svaki pojedinac jedinstven i prepoznavanje naših individualnih razlika. Razlike mogu biti vezane za demografske faktore (npr. nacionalnost, pol, polna orijentacija, rodni identitet, socio-ekonomski status, dob), kao i kognitivne dimenzije.

Uključenost

- stvaranje okruženja u kojem se prema svakom pojedincu odnosi ravnopravno i s poštovanjem, tako da se osjeća cijenjeno i uključeno. U takvom okruženju osoba može slobodno izreći svoje mišljenje, bez nelagode ili straha, ima podršku u ličnom razvoju i podsticaj da pruži najbolje od sebe.

Banka nastoji obezbijediti jednake mogućnosti za razvoj potencijala svim svojim zaposlenima. Kako bi to ostvarila, fokus je na sljedeća četiri područja:

- **Zabrana diskriminacije i nasilja:**

- Banka će odrediti kontakt osobu ovlašćenu da prima i rješava pritužbe zaposlenih vezano za zaštitu dostojanstva i zaštitu od diskriminacije;
- definisati jasnu i transparentnu politiku ili postupak djelovanja u slučaju diskriminacije i nasilja;
- obezbijediti dodatnu edukaciju i mjere za podizanje svijesti o sprječavanju diskriminacije i nasilja zaposlenima i rukovodiocima na trajnoj osnovi;
- sprovoditi godišnju analizu vezanu za rodno uslovljenu razliku u platama između muškaraca i žena te inicirati korektivne mjere tamo gdje se pokaže da je to potrebno.

- **Žene na rukovodećim pozicijama**

- Ciljevi postavljeni za period do 2028 godine

Erste Bank AD Podgorica	Upravni odbor	Nadzorni odbor	B-1 rukovodioci
Target 2028	30%	30%	40%

Kako bismo postigli ove ciljeve, nastavicemo razvijati korporativnu kulturu uključenosti i razbijati stereotipe vezane za polne uloge te oblikovati radno okruženje koje je fleksibilno i omogućava postizanje ravnoteže između posla i privatnog života. Posebnu pažnju posveticeemo edukaciji menadžmenta kao onih koji donose odluke i kreiranju benefita za zaposlene koji podržavaju žene u usklađivanju karijere i porodice.

- **Odabir novih zaposlenih, dodatno osposobljavanje i razvoj.**
- **Usklađivanje privatnog života i karijere.**

4.8 Opis toka podataka o upravljanju rizicima prema organima upravljanja

Podaci o upravljanju rizicima dostavljaju se nadležnim organima upravljanja u skladu sa regulativom. Upravni odbor i Nadzorni odbor u skladu sa svojim nadležnostima usvajaju interne akte iz oblasti upravljanja rizicima. Upravni odbor, Odbor za rizike i Nadzorni odbor na kvartalnom nivou razmatraju izvještaje iz ove oblasti.

5. Podaci o regulatornom kapitalu

5.1 Struktura regulatornog kapitala

Struktura regulatornog kapitala na 31.12.2024. godine data je u sledećoj tabeli:

(000 EUR)	
OPIS POZICIJE	IZNOS
REGULATORNI KAPITAL	121.880
OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	121.880
REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	121.880
Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	6.910
plaćeni instrumenti kapitala	5.339
od čega: instrumenti kapitala koje upisuju državni organi u vanrednim situacijama	
napomena: instrumenti kapitala koji se ne priznaju	
emisiona premija (premija na akcije)	1.571
(-) sopstveni instrumenti redovnog osnovnog kapitala	0
Neraspoređena (zadržana) dobit	121.331
Neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina	121.331
priznata dobit ili gubitak (tekuće godine)	0
dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva (poz 22 iz BU)	17.542
(-) iznos dobiti ostvarene u toku tekuće godine ili dobiti ostvarene na kraju tekuće godine koji ne zadovoljava uslove za priznavanje	17.542
Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (ukupni ostali rezultat) - FVOCI	-893
dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9	-618
ostali dobiti ili gubici uključeni u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa MRS 1	-75
Ostale rezerve	300
Rezerve za opšte bankarske rizike	
Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudenijalnih filtera	-76
(-) usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudenijalno) vrednovanje (AVA)	76
(-) usklađivanja vrednovanja izračunata prema jednostavnom pristupu	63
(-) Goodwill	0
(-) Ostala nematerijalna imovina	3.543
(-) ostala nematerijalna imovina prije odbitka odloženih poreskih obaveza	3.543
(-) Iznos nedostajućeg pokriva nekvalitetnih izloženosti ispravkama vrijednosti za bilansne stavke i rezervisanjima za vanbilansne stavke	23
(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva	1.971
(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (nastale prije početka primjene te odluke)	355
DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0
DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	0

Akcionarski kapital Banke sastoji se od 5.339 običnih akcija od kojih svaka ima nominalnu vrijednost 1.000,00 Eur.

5.2 Potpuno usklađivanje i umanjenja koja se primjenjuju na stavke regulatornog kapitala

Ukupna usklađivanja stavki redovnog osnovnog kapitala iznose 76 hilj. Eur, i odnosi se na usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudenijalno) vrednovanje (AVA) prema jednostavnog principu.

Ostale odbitne stavke od redovnog osnovnog kapitala čine, nematerijalna imovina (3,543 hilj. Eur), pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva (1,971 hilj. Eur), pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne

izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala (355 hilj. Eur), kao i iznos nedostajućeg pokrića nekvalitetnih izloženosti ispravkama vrijednosti za bilansne stavke i rezervisanjima za vanbilansne stavke (23 hilj. Eur).

Banka u sastavu regulatornog kapitala nema instrumente AT1 kapitala, kao ni instrumente dopunskog kapitala.

Prudencijalni filteri koje Banka primjenjuje u skladu sa čl. 14 do 17 Odluke o adekvatnosti kapitala, odnose se na usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vredovanja (AVA). Banka usklađivanja vredovanja po ovom osnovu izračunava prema jednostavnom principu.

5.3 Uslove instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala

Osnovni element regulatornog kapitala:

- uplaćeni akcionarski kapital po nominalnoj vrijednosti. Banka ima 5.339 izdatih akcija, nominalne vrijednosti 1.000,00 Eura.
- Naplaćene emisije premije;
- Neraspoređena zadržana dobit;
- Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (ukupni ostali rezultat) FVOCI;
- Ostale rezerve;
- Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera;
- Ostala nematerijalna imovina;
- Iznos nedostajućeg pokrića nekvalitetnih izloženosti ispravkama vrijednosti za bilansne stavke i rezervisanjima za vanbilansne stavke;
- Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva;
- Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala.

Banka nema elemente dodatnog i dopunskog kapitala.

5.4 Sveobuhvatno objašnjenje osnove na kojoj su izračunate stope kapitala, ako su te stope kapitala izračunate primjenom elemenata regulatornog kapitala koji su utvrđeni na osnovi koja nije određena u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala

Nije primjenjivo za Banku.

6. Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti

6.1 Rezime pristupa kreditne institucije procjeni adekvatnosti internog kapitala za podršku tekućim i budućim aktivnostima

Banka je uspostavila proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP-Internal capital adequacy assesment process). Uspostavljeni ICAAP usklađen je sa standardima Erste Grupe i regulativom Centralne banke.

Postupak procjene adekvatnosti internog kapitala uključene su sljedeći organi i organizacione jedinice Banke:

Nadzorni odbor / Odbor za rizike Nadzornog odbora

Nadzorni odbor i Odbor za rizike Nadzornog odbora informisani su / primaju na znanje sve relevantne ICAAP rezultate i donosi odluke najvišeg nivoa.

Takođe, Izjavu o sklonosti preuzimanja rizika i Strategiju Rizika odobrava Odbor za rizike Nadzornog Odbora i Nadzorni odbor.

Upravni odbor

Upravni odbor je najviše tijelo koje donosi odluke vezane za komponente ICAAP okvira. Upravni odbor na redovnoj osnovi prima ICAAP izvještaj, Izvještaj o iskorišćenosti strateških i RAS limita, Izvještaj o iskorišćenosti limita prema industrijama. Upravni Odbor se redovno obavještava o planiranim kretanjima adekvatnosti internog kapitala Banke u sklopu procesa izrade budžeta i planiranja.

Upravni odbor, Odbor za rizike i Nadzorni odbor Banke redovno se izvještavaju o kretanju adekvatnosti internog kapitala i stresirane adekvatnosti internog kapitala Banke, putem ICAAP izvještaja i Izvještaja o iskorišćenosti strateških limita.

CRO EBM

CRO ima cjelokupnu odgovornost za ICAAP okvir unutar Uprave. Konkretno, CRO pruža opšte smjernice, obezbjeđuje odgovarajuću podršku upravljanju komponentama ICAAP-a i odlučuje o pojedinačnim pitanjima ICAAP-a i na kraju odlučuje o potrebnim prilagođavanjima ICAAP okvira.

Služba za strateško upravljanje rizicima ima operativnu odgovornost za razvoj, primjenu i održavanje komponenti ICAAP okvira Banke. Odgovorna je za sprovođenje i koordinaciju cjelokupnog ICAAP-a, donosi zaključke, predlaže akcije, predviđa trendove i radi izvještaje kojim se izvještava o rezultatima ICAAP-a. Odgovoran je za izračun parametara rizika, kao i za sprovođenje testiranja otpornosti na stres, procjenu materijalnosti rizika, i pruža podršku ostalim Sektorima/službama u različitim područjima vezanim uz kvantifikaciju rizika, njihovu integraciju i sa time povezane postupke; sprovodi analizu kompleksne tržišne situacije, identifikaciju i mjerenje kako tržišnih tako i rizika likvidnosti kao i parametara navedenih rizika. Učestvuje pri unaprjeđenju metodologija izračuna adekvatnosti kapitala za tržišne rizike, učestvuje u procesu odobranja novih proizvoda Službe riznice

Služba za strateško upravljanje rizicima odgovorna je za sljedeće sastavne djelove ICAAP-a:

- ✓ Strategija rizika
- ✓ Procjena materijalnosti rizika (RMA)
- ✓ Analiza rizika koncentracije (RCA)
- ✓ Izračun kapaciteta za preuzimanje rizika (RCC)
- ✓ Testiranje otpornosti na stres
- ✓ Planiranje rizika
- ✓ Plan oporavka
- ✓ Sklonost preuzimanje rizika (RAS) i limiti.

Služba za strateško upravljanje rizicima u sklopu ICAAP procesa sarađuje i s drugim organizacionim jedinicama relevantnim za cjelokupni proces.

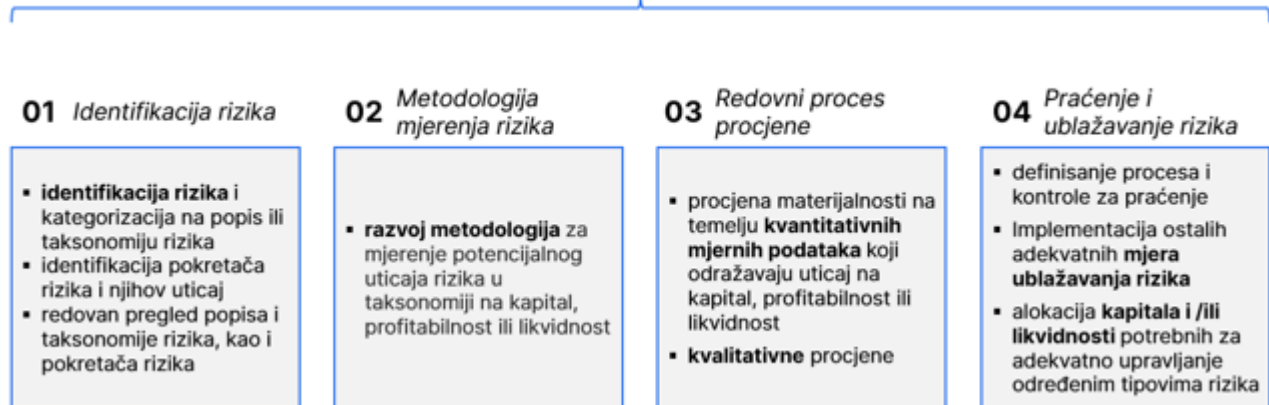
Metode i procedure kojima banka procjenjuje materijalnost rizika

Procjena materijalnosti rizika (RMA) procjenjuje materijalnost po vrsti rizika, a time i profil rizika Banke. RMA je redovan godišnji proces za identifikaciju rizika i procjenu potencijalnog uticaja na profil rizika Banke. Služi kao alat za upravljanje u donošenju odluka o nužnosti alociranja ekonomskog kapitala (EC) u Pillar 2/ICAAP-u ili slojeva za upravljanje likvidnošću u ILAAP-u, kao i za definisanje drugih mjera upravljanja rizikom.

Kao takav, RMA je integrisani dio ICAAP-a te ga viši menadžment koristi kao upravljački alat.

Proces RMA prikazan je na slici u nastavku.

Proces procjene materijalnosti rizika

1. Identifikacija rizika: Banka je implementirala sistematski proces za dosledno identifikovanje potencijalnih rizika koji mogu nastati zbog eksternih faktora kao i samih poslovnih aktivnosti banke. Ovaj proces rezultira sveobuhvatnim popisom postojećih i novih¹ rizika, kao i njihovim definicijama, koji su većinom klasifikovani na osnovu stručne procjene, uzimajući u obzir njihov potencijalni uticaj prema bruto pristupu², bilo na:

- **EBM Risk Shortlist (Risk Inventory)** uključuje rizike koji se smatraju relevantnima za profil rizika Banke ili koji su zahtijevani od strane regulatornih tijela. Ti rizici moraju biti pažljivo procijenjeni u okviru godišnjeg izvještaja RMA kako bi se odredilo jesu li materijalni. Kako bi se olakšao bolji nadzor, ovi rizici dalje se kategorizuju u osnovne vrste rizika, kao što su kreditni, tržišni, likvidnosni, operativni i drugi rizici, čime se formira Taksonomija rizika Banke ili
- **EBM Risk Longlist** uključuje preostale rizike i pod-rizike koji se u trenutku identifikacije smatraju da imaju minimalan uticaj na profil rizika Banke. Popis dugoročnih rizika pregeda se godišnje u sklopu procesa identifikacije rizika kako bi se omogućila pravovremena reklasifikacija u popis kratkoročnih rizika ako važnost određenih rizika poraste.

Pored toga, identifikuju se i procjenjuju pokretači rizika (čimbenici, uzroci) iz operativnog okruženja i njihov uticaj na pojedinačne rizike. Kada je to primjereno, takvi pokretači rizika uključuju se u okvir upravljanja rizikom i razmatraju u procjeni ekonomskog kapitala ili likvidnosti za rizike koji su pogođeni.

2. Metodologije mjerenja rizika za procjenu materijalnosti moraju biti jasno definisane i dobro dokumentovane. Mjerenje bi prvenstveno trebalo odražavati uticaj svakog rizika unutar Popisa kratkoročnih rizika na kapital, profitabilnost ili likvidnost koristeći bruto pristup. Ove metodologije podliježu redovnom pregledu i poboljšanjima. Kada se identifikuje novi rizik, može se početno procijeniti na osnovu kvalitativnih pokazatelja, ali sofisticiranija metodologija mjerenja trebala bi biti razvijena naknadno.

3. Kroz Redovnu procjenu, rizici u okviru uporedne klasifikacije rizika Banke ocjenjuju se prema sljedećim kategorijama:

- **nematerijalan:** rizik je relevantan, ali ne može značajno uticati na adekvatnost kapitala, profitabilnost ili likvidnost Banke;
- **materijalan:** ako bi se rizik ostvario, mogao bi značajno uticati na adekvatnost kapitala, profitabilnost, likvidnost ili čak kontinuitet Banke.

Uvidi dobijeni procjenom koriste se za poboljšanje praksi upravljanja rizikom i ublažavanje rizika unutar Banke.

¹ Novi identifikovani rizici ("rizici na horizontu"), koji su često teško kvantifikovani, mogu imati potencijal gubitka (ili drugi negativan uticaj na banku) i obilježeni su visokim stepenom nesigurnosti.

² bez razmatranja specifičnih tehnika osmišljenih za ublažavanje osnovnih rizika

4. Upravljanje i tehnike ublažavanja rizika prilagođavaju se specifičnim karakteristikama svakog pojedinog rizika. Međutim, opšti zahtjevi temelje se na ocjeni materijalnosti, koja je prikazana u Tablici 2 u nastavku:

- **Ne postoji:** Banka nije izložena riziku,
- **Nizak:** rizik postoji, ali je nematerijalan u odnosu na ukupnu izloženost riziku, profitabilnost i raspoloživi kapital;
- **Srednji:** rizik s potencijalno značajnim uticajem na profitabilnost Banke i / ili njenu solventnost / kapitalnu osnovu; menadžment putem RMA redovno preispituje ublažava li uspostavljeni okvir za upravljanje rizicima u dovoljnoj mjeri rizika bez raspodjele ekonomskog kapitala (ili na drugi način, uz razmatranje izdvajanja ekonomskog kapitala);
- **Visok:** najkritičniji rizici u skladu s poslovnim modelom koji mogu značajno uticati na održivost Banke, zahtijevaju najobimniji okvir za upravljanje rizicima uz izdvajanje ekonomskog kapitala u slučaju kada se to smatra razumnim i mogućim, a isto treba biti prezentovano i predloženo Upravi .

Rizik se smatra značajnim ako bi njegova materijalizacija, izostavljanje ili pogrešno prikazivanje značajno promijenilo ili uticalo na adekvatnost kapitala, profitabilnost ili kontinuitet Banke s ekonomske perspektive. Stoga se rizici ocijenjeni kao „visoki“ i „srednji“ tokom postupka procjene značajnosti rizika (RMA) smatraju materijalnim za Banku, dok se rizici ocijenjeni kao „niski“ smatraju nematerijalnim.

RMA rezultira ocjenama koje definišu značajnost svake vrste rizika i formiraju ukupni profil rizika Banke, te pruža informacije o očekivanom razvoju profila rizika u horizontu.

Uvidi dobijeni procjenom koriste se za poboljšanje prakse upravljanja rizikom i za dalje ublažavanje rizika unutar Banke. **Tehnike ublažavanja rizika** prilagođene su karakteristikama svakog pojedinog rizika, a generalni zahtjevi se temelje na stepenu značajnosti, kako je navedeno u tablici u nastavku:

Assessment	Risk Steering and Mitigation	
	Risk Management Framework	Economic Capital or Liquidity
immaterial	- infrastructure (data / systems) for risk reporting and steering - policies/procedures for risk steering - optional: limits (e.g. to keep exposure immaterial) and processes to address limit breaches	if required under Pillar 1
material	- infrastructure (data / systems) for risk reporting and steering - policies/procedures for risk steering - risk controls for timely identification, measurement, monitoring, steering and mitigation of the risks - limits to keep exposure within the risk appetite - processes to address limit breaches - stress testing / sensitivities ensuring Group's ability to withstand the risk in stress events - increased management attention on risk limits and risk controls	yes (unless adopted countermeasures effectively reduce the risk to immaterial level)

Ako se ocjena značajnosti rizika promijeni kao rezultat procesa godišnjeg ocjenjivanja, okvir upravljanja rizikom primijenjen za taj specifični rizik mora se preispitati / redefinisati, kao i prethodna odluka o izdvajanju ili ne izdvajanju ekonomskog kapitala.

RMA služi i kao input za dizajn i definisanje Strategije rizika i Sklonosti upravljanju rizika Banke. Ključni ishodi i preporuke RMA razmatraju se u dizajnu scenarija i izboru sveobuhvatnih i reverznih testova otpornosti na stres.

Procjena materijalnosti rizika koju sprovodi Banka mora biti sveobuhvatna i na odgovarajući način prikazati njen profil rizika. Banka preuzima punu odgovornost za sveobuhvatnost RMA i pokrivenost svih relevantnih vrsta rizika. Pri određivanju popisa i taksonomije rizika, Banka mora koristiti vrste rizika i definicije sadržane u popisu rizika ESB grupe. Budući da ESB grupa mora obuhvatiti i analizirati sve vrste rizika kojima je ESB Grupa izložena ili kojima može biti izložena, Banka je obavezna obavijestiti i uskladiti se s ESB grupom o svim izmjenama i dopunama koje će se uključiti u popis rizika i taksonomiju Banke kao i popis rizika i taksonomiju ESB grupe.

6.2 Rezultat postupka procjene adekvatnosti internog kapitala, u skladu sa propisom kojim se uređuje procjena adekvatnosti internog kapitala

Proces procjene adekvatnosti internog kapitala čine:

- *Utvrđivanje materijalne značajnosti rizika:* proces procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP) za polaznu pretpostavku ima procjenu materijalnosti rizika kojima je Banka izložena kako bi se utvrdila potreba za izračun kapitalnih zahtjeva za pojedine rizike. Pri procjeni materijalnosti rizika, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno koje preuzima. Preuzeti rizici se dijele na značajne, za koje je potrebno imati kapitalno pokriće i na rizike koji ne treba da imaju kapitalno pokriće, odnosno rizike za koje nije potrebna kapitalna zaštita, budući da su procijenjeni kao nematerijalni.

U tabeli u nastavku prikazani su značajni rizici:

Rizik	Ocjena značaja rizika	Obrazloženje ocjene značaja rizika	Uloga u ICAAP-u	
			Kvalitativni (DA/NE)	Kvantitativni (DA/NE)
Kreditni rizik	Visok	Kreditni rizik na 31.12.2024. godine ne pokazuje promjene profila (iako u okviru pojedinih podtipova kreditnog rizika su primjetna poboljšanja) u odnosu na kraj 2023. godine. Ukupna "Visoka" ocjena materijalnosti je generisana visokom ocjenom materijalnosti Rizika neispunjenja obaveze , koja je procijenjena takvom najviše zbog najvećeg potrebnog kapitala koji taj rizik zahtijeva. Rizik indukovani kamatnom stopom – za Corporate i Retail portfolio bazira se na učešću kredita sa varijabilnom stopom u ukupnom Corporate i Retail portfolio. Ukupna ocjena kao kombinacija prethodno navedenih procijenjena je kao "Srednja" , sa stabilnim izgledima; Rizik koncentracije – Koncentracija kreditnog rizika ocjenjena je "Visokom" najviše zbog Moodys BFSR (Top20/CP).		DA
Tržišni rizik	Srednji	Ukupna procjena značajnosti tržišnog rizika u Banci je "Srednji" sa negativnim izgledima zbog rizika kamatne stope iz bankarske knjige. Tržišni rizik u knjizi banke ocijenjen je ocjenom "Srednji" prvenstveno zbog ocjene "Srednji" za rizik kamatne stope iz bankarske knjige i zbog same prirode rizika.		DA
Operativni rizik	Srednji	Rizik je ocijenjen kao "Srednji" sa stabilnim izgledima na bazi kvalitativnih i kvantitativnih procjena. U okviru operativnog rizika sa ocjenom "Srednji" obuhvaćeni su: rizik prevare, rizik zaposlenih, rizik nesavjesnog poslovanja, rizik izvršenja, pravni rizik.		DA
Strateški rizik	Srednji	Procjena značajnosti strateškog rizika je "Srednja" (ocjena 2) zbog rizika inovativne informacione tehnologije koji je procijenjen srednjim, sa stabilnim izgledima. Glavni strateški cilj Banke je komercijalno bankarstvo podržano kapitalom te stabilnim prihodima. Strateški rizik obuhvata: poslovni		NE

		rizik, rizik profitabilnosti, rizik kapitala, rizik inovativne tehnologije.		
Makroekonomski rizik	Srednji	Makroekonomski rizik procijenjen je kao "Srednji" sa izgledima koji se ne očekuju promijeniti u narednom periodu. Konačna ocjena <u>bazira</u> se na ponderisanom prosjeku koji se formira iz upitnika.		NE
Politički rizik	Srednji	Politički rizik karakteriše mix internih izazova i eksternih uticaja, utičući na Evropske integracije. Ipak je napravljen progres u EU integracijama zatvaranjem 3 poglavlja. Procijenjen je kao „Srednji” uz stabilne izgleda.		NE
Rizik po javno zdravlje	Srednji	Materijalnost je „Srednja”. Ukupna procjena je srednja zbog očekivane učestalosti, dostupnosti materijalnih resursa i sposobnosti države za pružanjem podrške.		NE
ESG	Srednji	Rizik je procijenjen kao Srednji uz primjetna poboljšanja u odnosu na prethodni period.		NE

U tabeli u nastavku su prikazani rizici koji nisu značajni:

Rizici koji nisu značajni	Obrazloženje zašto rizik nije značajan
Rizik likvidnosti	Osnovni izvori finansiranja su zadovoljavajući sa dovoljno rezervi ili alternativnih izvora finansiranja koji mogu pokriti blagu ili ozbiljnu kombinovanu krizu. Prisutne su određene koncentracija kod depozita po viđenju iz sektora privrede. Ukupna ocjena je „Nizak” sa stabilnim izgledima. U okviru rizika likvidnosti obuhvaćeni su : rizik finansiranja likvidnosti, rizik ne solventnosti, rizik strukturne likvidnosti, rizik tržišne likvidnosti, rizik koncentracije finansiranja.
Migracijski rizik	Migracijski rizik prati se razvojem PD-a (tekui u odnosu na godinu ranije) i ocjenjuje se kao "Nizak" sa stabilnim izgledima.
Rizik zemlje	Ukupna ocjena je „Nizak”.
Rezidualni rizik	Ukupna ocjena je „Nizak”.
Rizik vlasničkih ulaganja	Ukupna ocjena je „Nizak”.
Razređivački rizik	Ukupna ocjena je „Nizak”.
Izloženost bankarstvu u sjenci	Banka ima izloženost prema jednom klijentu, što čini 0,01% ukupne aktive. Veći dio izloženosti pokriven je državnim obveznicama. Ukupna ocjena je „Nizak”.
Valutni rizik	Ukupna ocjena je „Nizak”.
Rizik modela	Ukupna ocjena je „Nizak”.
Sigurnosni rizik	Ukupna ocjena je „Nizak”.
IT i komunikacioni rizik	Ukupna ocjena je „Nizak”.
Reputacioni rizik	Procjena reputacionog rizika je „Niska” sa stabilnim izgledima . Izgledi za narednu godinu su bazirani na ekspertskom mišljenju.
Rizik uskladenosti	Procjena rizika uskladenosti je „Niska” sa stabilnim izgledima .
Rizik osiguranja	Rizik osiguranja procjenjuje se kao „Nizak” sa stabilnim izgledima .
Rizik od prekomjerne poluge	Rizik prekomjerne poluge procjenjuje se na bazi automatskih pokazatelja i procjenjuje se kao "Nizak" sa stabilnim izgledima.
Rizik investicionih nekretnina	Rizik nekretnina procjenjuje se kao "Nizak" sa stabilnim izgledima. Ulaganja u investicione nekretnine predstavljaju 0,38% ukupne imovine Banke

Rizici koji su procijenjeni kao značajni i neznčajni detaljnije su obuhvaćeni u Procjeni materijalnosti rizika Banke.

Obračun potrebnog internog kapitala za pojedinačne rizike:

Za obračun potrebnog kapitala za pojedinačne rizike, Banka koristi metode propisane za obračun kapitalnih zahtjeva, kao i interne pristupe mjerenja koji su detaljnije opisani u *Metodologiji za alokaciju rezultata stresnog testiranja u ICAAP*.

Profil rizika Banke predstavlja osnovu za izračun visine potrebnog internog kapitala. Profil rizičnosti Banke definisan je kao ukupan nivo izloženosti riziku koji je Banka spremna da prihvati kako bi postigla zacrtane strategijske ciljeve. Ukupan apetit za rizik determinisan je na način koji omogućava percepciju Banke kao stabilne, savremene i sigurne finansijske institucije od strane klijenata, deponenata, povjerilaca, vlasnika i ukupne privrede.

Kreditni rizik Kreditni rizik je rizik koji proizlazi iz neplaćanja ili neizvršavanja obaveze ugovorne strane (na primjer, zajmoprimca) u skladu s dogovorenim uslovima i s tim povezanim negativnim posljedicama (npr. djelimični ili potpuni gubitak glavnice i kamata, poremećaj u novčanim tokovima i povećani troškovi naplate) zbog nesolventnosti druge strane, nemogućnosti ili nedostatka spremnosti za plaćanje. U okviru područja upravljanja kreditnim rizikom, za potrebe procjene ESG rizika u segmentu velikih korporativnih i real estate klijenata razvijen je interni ESG upitnik koji se popunjava u procesu odobrenja kreditnog zahtjeva. Upitnik omogućava identifikaciju klijenata kod kojih je izražena prisutnost ESG rizika.

Za izračun potrebnog internog kapitala za kreditni rizik Banka koristi standardizovani pristup propisan od strane CBCG. Interni kapitalni zahtjev za kreditni rizik na 31.12.2024 godine iznosi 35,3 mil Eur.

Pored procjene potrebnog internog kapitala, za potrebe ICAAP-a uključeni su i rezultati stresnih scenarija koju su prikazani kroz uticaj na rezultat Banke.

U okviru kreditnog rizika Banka je uključila koncentraciju kreditnog rizika na nivou djelatnosti i pojedinačnog dužnika, rezidualni rizik, kreditni rizik indukovani promjenom kamatne stope.

Kamatni rizik u knjizi banke - je izloženost finansijskih uslova banke nepovoljnim kretanjima kamatnih stopa. Odnosi se na stvarni ili potencijalni rizik gubitka zarade ili kapitala koji proizlazi iz negativnih kretanja kamatnih stopa te je specifičan za izloženosti u knjizi banke. Za potrebe interne procjene kapitala (ICAAP) Banka izdvaja interni kapital za kamatni rizik. Metodologija izračuna bazira se na VaR horizontu rizika od 1 godine i nivoom pouzdanosti od 99,9% i uzima u obzir Interni kapital za rizike ekonomske vrijednosti koji bi mogli nastati zbog nepovoljnih kretanja kamatnih stopa.

Rizik zemlje - Rizik zemlje je rizik izloženosti gubicima uzrokovanim događajima u određenoj zemlji. Koncept je širi od državnog rizika, jer su obuhvaćeni svi oblici kreditiranja ili investicijske aktivnosti bilo da se radi o pojedincima, korporacijama, kreditnim institucijama ili centralnim administracijama.

Za potrebe rizika zemlje Banka je uzela u obzir izloženost u zemljama srednjeg i niskog rizika.

Operativni rizik - predstavlja dokumentovani prikaz svih operativnih rizika kojima je Banka bila izložena u svom poslovanju. Banka je uspostavila aktivan proces upravljanja i mitigacije operativnih rizika koji su značajni za Banku, u cilju smanjenja profila operativnog rizika. U sklopu tog procesa Banka je identifikovala ključne indikatore operativnog rizika koji predstavljaju osnovne pokazatelje izloženosti Banke operativnom riziku, odnosno pokazatelje profila operativnih rizika. Služe da upozore Banku na promjene nivoa rizika koji bi mogli izazvati potencijalna negativna dejstva.

Strateški/poslovni rizik - Za potrebe izračuna kapitalnog zahtjeva za poslovni/strateški rizik koristi se VaR model (pouzdanost 99,9%) koji se bazira na odstupanju planiranog od ostvarenog neto operativnog rezultata. Izračun se vrši na nivou Erste Group te se pomoću alokacijskih ključeva raspoređuje na članice Erste grupe.

Pored izdvajanja dodatnog kapitala za potrebe ICAAP procesa, Banka je rezultat dobijen po osnovu stresnog testiranja kreditnog rizika, rizika koncentracije, tržišnog rizika uključila kroz uticaj na poslovni rezultat i u krajnjem kroz uticaj na regulatorni kapital.

U nastavku je prikazan izračun i procjena minimalnih kapitalnih zahtjeva, i regulatorni i interni raspoloživi kapital na 31.12.2024. godine:

Minimalni kapitalni zahtjevi i procjena internih kapitalnih zahtjeva			
Rizik	Prvi stub (Odluka o adekvatnosti kapitala)	Drugi stub (ICAAP)	
	Minimalni kapitalni zahtjevi	Metodologija procjene internih kapitalnih zahtjeva	Interni kapitalni zahtjevi
1. Kreditni rizik	35.354	Potrebni kapital na bazi regulatorne RWA.	35.354
Kreditni rizik - Rezidualni rizik	-	Povećanje kapitalnog zahtjeva usljed povećanje RWA zbog pretpostavljenog pada vrijednosti nekretnina za 20%.	464
Kreditni rizik - Rizik koncentracije djelatnosti	-	Banka je definisala skalu kretanja HHI, prema kojoj za rizik koncentracijem po industriji izdvaja 3% od ukupnog potrebnog kapitala za kreditni rizik.	1.061
Kreditni rizik - Rizik koncentracije pojedinačnog dužnika	-	Ponderisanjem HHI 50 najvećih dužnika sa njihovim učešćem u ukupnom kreditnom portfolio.	523
Kreditni rizik indukovano promjenom kamatne stope	-	Za kreditni rizik indukovano promjenom kamatne stope banka izdvaja 2% od ukupnog potrebnog kapitala za kreditni rizik.	707
2.Kamatni rizik iz banakrske knjige	-	Izračun se bazira na VaR horizontu rizika od 1 godine i nivoom pouzdanosti od 99,9% i uzima u obzir Interni kapital za rizike ekonomske vrijednosti koji bi mogli nastati zbog nepovoljnih kretanja kamatnih stopa.	6.460
3.Rizik zemlje	-	Potrebni kapital se računa prema izloženosti u zemljama niskog srednjeg rizika.	475
4.Operativni rizik	5.378	U skladu sa regulativom prema jednostavnom pristupu.	5.378
5.Strateški rizik/poslovni rizik	-	Podatak o potrebnom internom kapitalu za strateški rizik dobija se od Grupe.	905
<i>Ukupni regulatorni/interni kapitalni zahtjevi</i>	<u>40.732</u>		<u>51.326</u>

Regulatorni i interni raspoloživi kapital

Red. br.	OPIS POZICIJE	Regulatorni kapital	Interni kapital
1=1.1+1.2	REGULATORNI KAPITAL	121.880.485	136.685.534
1.1 = 1.1.1+1.1.2	OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	121.880.485	136.685.534
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	121.880.485	136.685.534
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	6.910.000	6.910.000
1.1.1.1.1	plaćeni instrumenti kapitala	5.339.000	5.339.000
1.1.1.1.3	emisiona premija (premija na akcije)	1.571.000	1.571.000
1.1.1.1.4	(-) sopstveni instrumenti redovnog osnovnog kapitala	0	0
1.1.1.2	Neraspoređena (zadržana) dobit	121.330.800	136.685.534
1.1.1.2.1	Neraspoređena (zadržana) dobit iz prethodnih godina	121.330.800	136.685.534
1.1.1.2.2	priznata dobit ili gubitak	-	-
1.1.1.2.2.1	dobit ili gubitak koji pripadaju vlasnicima matičnog društva	17.542.049	-2.737.000
1.1.1.2.2.2	(-) dio dobiti ostvarene u toku tekuće godine ili dobiti ostvarene na kraju tekuće godine koji nije priznat	17.542.049	-2.737.000
1.1.1.3	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit (FVOCI)	-2.400.853	0
1.1.1.3.1.	dobici ili gubici nastali primjenom modela revalorizacije za nekretnine, postrojenja i opreme, kao i nematerijalnu aktivu	0	0
1.1.1.3.2.	dobici ili gubici nastali ponovnim vrednovanjem instrumenata raspoloživih za prodaju utvrđenih u skladu sa MSFI 9	-617.450	0
1.1.1.3.3.	ostali dobiti ili gubici uključeni u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa MRS 1	-75.107	-75.107
1.1.1.4	Ostale rezerve	300.000	300.000
1.1.1.7	Usklađivanja redovnog osnovnog kapitala zbog prudencijalnih filtera	75.794	-54.482
1.1.1.7.5	(-) usklađivanja vrednovanja zbog zahtjeva za oprezno (prudencijalno) vrednovanje (AVA)	75.794	-54.482
1.1.1.7.5.1	(-) usklađivanja vrednovanja izračunata prema jednostavnom pristupu	-54.482	-54.482
1.1.1.7.5.2	(-) usklađivanja vrednovanja izračunata prema osnovnom pristupu		
1.1.1.8	(-) Goodwill	0	0
1.1.1.9	(-) Ostala nematerijalna imovina	3.543.353	3.543.353
1.1.1.9.1	(-) ostala nematerijalna imovina prije odbitka odloženih poreskih obaveza	3.543.353	3.543.353
1.1.1.24	(-) Iznos nedostajućeg pokrića nekvalitetnih izloženosti ispravkama vrijednosti za bilansne stavke i rezervisanjima za vanbilansne stavke	22.773	0
1.1.1.25	(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva	1.970.736	1.970.736
1.1.1.26	(-) Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao nekvalitetne izloženosti na koje se ne primjenjuje odbitna stavka od redovnog osnovnog kapitala iz člana 18 tačka 13 Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija (jer su nastale prije početka primjene ove odluke)	355.103	355.103
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0	0
1.2	DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	0	0

Koeficijent adekvatnosti kapitala na dan 31.12.2024. iznosio je 23,94% (sa uključenom dobiti tekuće godine iznosio bi 27,4%).

Zakonski minimum je 8% na 31.12.2024, a uz dodavanje SREP stope od 2,65% i bafera za očuvanje kapitala od 3,88%, dolazimo do 14,5%. Banka će održavati koeficijent ukupnog kapitala iznad propisanog nivoa od 8% uvećanog za potrebne zaštitne slojeve u skladu sa Zakonom o KI. Željeni nivo poslovanja je unutar zelene zone definisane RAS-om. Banka projektuje da tokom 2025. godine uveća rizičnu aktivu za najviše 58 miliona (uključuje ekvivalente RWA za operativni rizik uz konzervativniju postavku pondera rizika za kreditni rizik).

Cilj Banke je održati kapital na nivou koji omogućava jasno i efikasno poslovanje. Ovaj cilj se postiže održavanjem adekvatne visine kapitala u odnosu na rizičnost Erste banke, regulatorne zahtjeve i očekivanja svih interesnih grupa, ali i uvođenjem funkcije upravljanja kapitalom na osnovu rizika uzimajući u obzir ciljeve uspješnosti i poslovne aktivnosti.

Banka je tokom 2025. godine planirala isplatu dividende što je obuhvaćeno u sklopu godišnjeg procesa planiranja kapitala. U procesu planiranja uključene su sve očekivane promjene regulatornih zahtjeva (npr. uvođenje prelaznog perioda za zaštitne slojeve kapitala) kako bi se obezbijedilo da Banka u potpunosti zadovoljava ciljane stope kapitala čak i nakon izvršenih plaćanja po AT1 instrumentima kapitala te nakon isplate planirane dividende.

U nastavku dat je pregled strukture rizikom ponderisanih sredstava za različite tipove rizika i koeficijent adekvatnosti kapitala Banke na 31.12.2024. god:

IZLOŽENOST RIZIKU PREMA VRSTAMA RIZIKA

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	509.145
1.1.	IZNOSI RIZIKOM PONDERISANOJ IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU, KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE I SLOBODNE ISPORUKE	441.924
1.1.1.	Standardizovani pristup	441.924
1.2.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU PORAVNANJA	0
1.3.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POZICIJSKOM, DEVIZNOM I ROBNOM RIZIKU	0
1.3.1.	Iznos izloženosti pozicijskom, deviznom i robnom riziku u skladu sa standardizovanim pristupima	0
1.4.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI OPERATIVNOM RIZIKU	67.221
1.4.1.	Jednostavni pristup operativnom riziku	67.221
1.5.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU ZA PRILAGOĐAVANJE KREDITNOM VREDNOVANJU (CVA)	0
1.6.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POVEZAN S VELIKIM IZLOŽENOSTIMA KOJE PROIZLAZE IZ STAVKI U KNJIZI TRGOVANJA	
1.7.	OSTALI IZNOSI IZLOŽENOSTI	

KOEFICIJENT ADEKVATNOSTI KAPITALA

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET1) - min 4,5%	23,94%
1.1.	Višak (+)/manjak (–) redovnog osnovnog kapitala	98.969
1.2.	Višak (+)/manjak (–) redovnog osnovnog kapitala uključujući bafer	76.057
1.2.	Višak (+)/manjak (–) OCR redovnog osnovnog kapitala	70.329
2.	Koeficijent osnovnog kapitala (Tier 1) - min 6%	23,94%
2.1.	Višak (+)/manjak (–) osnovnog kapitala	91.332
2.2.	Višak (+)/manjak (–) OCR osnovnog kapitala	60.783
3.	Koeficijent ukupnog kapitala (TCR) - min 8%	23,94%
3.1.	Višak (+)/manjak (–) ukupnog kapitala	81.149
3.2.	Višak (+)/manjak (–) OCR ukupnog kapitala	48.054

7. Podaci o kontracikličnom baferu kapitala

Odlukom o stopi kontracikličnog bafera kapitala za četvrti kvartal 2024. godine, a u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21), Centralna banka Crne Gore odredila je stopu kontracikličnog bafera kapitala za četvrti kvartal 2024. godine. Stopa je određena na nivou od 0%. Stopa od 0% odnosi se na teritoriju Crne Gore tj. na relevantne izloženosti kreditnih institucija u Crnoj Gori, a u skladu sa članom 147 Zakona o kreditnim institucijama.

Iznos specifičnog kontracikličnog bafera kapitala Banke iznosi 0%.

8. Podaci o izloženosti kreditnom riziku

8.1 Oblast primjene i definicije pojmova „dospio“ i „umanjen“ koje koristi za računovodstvene potrebe i moguće razlike između definicija za pojmove „dospio“ i „status neispunjavanja obaveza“ za računovodstvene i regulatorne potrebe

Dospjelim potraživanjima se smatraju sva potraživanja koja banka nije uspjela naplatiti na ugovoreni datum dospjeća, odnosno potraživanja kod kojih je prisutno kašnjenje u izmirivanju duga od strane klijenta u odnosu na ugovorom definisane robove.

U skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore pod nekvalitetnom aktivom³ podrazumijeva se sva bilansna i vanbilansna aktiva klasifikovana u C, D i E kategorijama.

8.2 Opis pristupa i metoda za utvrđivanje specifičnih i opštih ispravki vrijednosti za kreditni rizik

Banka ima adekvatnu infrastrukturu, alate i procese za pravovremenu identifikaciju gubitaka uzrokovanih kreditnim rizikom. Regulatorni i računovodstveni standardi, kao i ekonomske potrebe, zahtijevaju od banke da procijeni potrebu i izdvoji rezerve za gubitke po kreditima kako bi pokrila određene očekivane ekonomske gubitke finansijske imovine.

Izračun rezervi za gubitke uzrokovane kreditnim rizikom vrši se na mjesečnom nivou, na izloženost nivoa imovine, u valuti izloženosti. Za izračun rezervi, Banka primjenjuje model očekivanog kreditnog gubitka (ECL) zasnovan na pristupu tri stanja (eng. stage), a koji se izračunavaju u skladu sa očekivanim kreditnim gubicima u dvanaestomjesečnom periodu ili očekivanim kreditnim gubicima tokom vijeka trajanja.

Stage 1- uključuje:

- Finansijsku imovinu pri početnom priznavanju, osim:
 - i. Imovine POCl
 - ii. Imovine čije je početno (bilansno) priznavanje podstaknuto prvim korišćenjem preuzetih obaveza po kreditima datih drugoj ugovornoj strani za koju je došlo do značajnog pogoršanja kredita od početnog priznavanja tog zajma, a koja nije u defaultu u vrijeme prve upotrebe.
 - Finansijsku imovinu koja ispunjava uslove niskog kreditnog rizika;
 - Finansijsku imovinu bez značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja bez obzira na njihov kreditni kvalitet.
- U stage-u 1 se rezerve za gubitke uzrokovane kreditnim rizikom izračunavaju kao ECL u dvanaestomjesečnom periodu.

Stage 2 – uključuje:

- finansijsku imovinu na kojoj je identifikovan značajan porast kreditnog rizika, ali koja nije kreditno umanjena na datum izvještavanja, uključujući početno priznatu imovinu opisanu pod tačkom 1.a.ii).
- U stage-u 2 se rezerve za gubitke uzrokovane kreditnim rizikom izračunavaju kao ECL tokom vijeka trajanja.

³ Pregled nekvalitetnih kredita dat je u tablicama u okviru tačke 6.5.

Stage 3 - uključuje finansijsku imovinu koja je kreditno umanjena na datum izvještavanja.

U stage-u 3 se rezerve za gubitke uzrokovane kreditnim rizikom izračunavaju kao ECL tokom vijeka trajanja.

U Banci se za finansijsku imovinu klijentima u defaultu očekivani kreditni gubici tokom vijeka trajanja izračunavaju kao razlika između bruto knjigovodstvenog iznosa imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontovanih po originalnom EIR-u finansijske imovine. Kao buduće novčane tokove, moraju se razmotriti sve procijenjene naplate kamata i otkupa, kao i procijenjene povratne garancije i troškovi prodaje i dobijanje kolaterala.

ECL se može računati bilo na pojedinačnoj ili grupnoj osnovi:

- ✓ Pojedinačni pristup primjenjuje se u slučaju pojedinačno značajnih klijenata.
- ✓ Grupna procjena (Rule-based approach) primjenjuje se u slučaju pojedinačno neznačajnih klijenata.

Pojedinačno neznačajni klijenti su klijenti sa ukupnom izloženosti ispod praga materijalnosti ili na samom pragu materijalnosti.

Ukupna izloženost klijenta definisana je kao zbroj bilansnih i vanbilasnih izloženosti.

Metodologija izdvajanja rezervacija je definisana Pravilnikom o MSFI pravilima za izdvajanja rezervacija uzrokovanih kreditnim gubitkom, metodologija izračuna parametra rizika i segmenti za izračun parametara rizika su definisani u Priručniku za primjenu metodologije MSFI9 izdvajanja rezervacija.

8.3 Iznos i kvalitet kreditne izloženosti (kvalitetni, nekvalitetni i restrukturirani), izloženosti po osnovu dužničkih hartija od vrijednosti i vanbilasne izloženosti, uključujući akumulirano umanjeno vrijednosti, rezervacije i promjene negativnih fer vrijednosti zbog kreditnog rizika i iznosa primljenog kolaterala i finansijskih jemstava

U tablici u nastavku dat je pregled kreditne izloženosti na 31.12.2024 godine (u 000 Eur):

Stavke aktive bilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno
			A	B	C	D	E	
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	5.166	603.546	695.144	39.972	17.143	211	5.772	758.242
kredit i potraživanja od kreditnih institucija	0	0	104.177	0	0	0	0	104.177
kredit i potraživanja od klijenata	5.166	603.427	543.423	39.962	17.139	208	5.657	606.389
hartije od vrijednosti	0	0	46.911	0	0	0	0	46.911
ostala finansijska sredstva	0	119	633	10	4	3	115	765
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	74.380	0	0	0	0	74.380
hartije od vrijednosti	0	0	74.380	0	0	0	0	74.380
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	0	0	178	0	0	0	0	178
hartije od vrijednosti	0	0	178	0	0	0	0	178
Ukupni bruto krediti	5.166	601.360	543.238	38.352	16.854	208	5.657	604.309
Kamatna potraživanja	0	881	179	25	79	15	594	892
kamata na kredite i potraživanja od klijenata	0	881	179	25	79	15	594	892
kamata na bruto kredite	0	873	179	24	71	15	595	884
Vremenska razgraničenja	1	944	1.488	1	-1	0	-1	1.487
vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od kreditnih institucija	0	0	1	0	0	0	0	1
vremenska razgraničenja na kredite i potraživanja od klijenata	1	944	-30	1	-1	0	-1	-31
vremenska razgraničenja na hartije od vrijednosti	0	0	1.517	0	0	0	0	1.517
vremenska razgraničenja na bruto kredite	1	942	-30	0	-1	0	-1	-32
Ukupni iznos bruto kredita i potraživanja	5.167	605.252	647.750	39.988	17.217	223	6.250	711.428
Ukupni iznos hartija od vrijednosti	0	0	122.808	0	0	0	0	122.808
Ukupni iznos ostalih finansijskih sredstava	0	119	633	10	4	3	115	765
Ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	0	81	60.463	51	147	21	406	61.088
Ukupna aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	5.167	605.452	831.654	40.049	17.368	247	6.771	896.089
Rezervacije za potencijalne gubitke			3.856	965	4.768	158	6.366	16.113
kredit i potraživanja od kreditnih institucija			521	0	0	0	0	521
kredit i potraživanja od klijenata			2.709	961	4.730	145	5.651	14.196
hartije od vrijednosti			608	0	0	0	0	606
ostala finansijska sredstva			3	0	1	3	115	122
ukupni bruto krediti			2.708	928	4.673	146	5.651	14.106
kamata na bruto kredite			1	1	24	10	594	630
vremenska razgraničenja na bruto kredite			8	3	12	0	5	28
Ispravka vrijednosti			6.169	1.843	11.491	142	6.214	25.859
Pozitivna razlika između rezervacija i ispravki (14-15) - pojedinačno po partijama			1.320	169	194	14	131	1.828
Rezervacije za potencijalne gubitke za ostale stavke aktive			175	3	34	15	406	633
Ispravka vrijednosti za ostale stavke aktive			88	4	44	19	405	560
Ukupni iznos ispravki vrijednosti za sve pozicije aktive na koje se izdvajaju rezervacije			6.257	1.847	11.535	161	6.619	26.419
Ukupni iznos nedostajućih rezervi			1.449	169	205	15	132	1.970
Bilansna aktiva na koju se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								62.821
UKUPNA BRUTO AKTIVA								958.910
UKUPNA NETO AKTIVA								932.491

Izloženosti po stepenu kreditnog kvaliteta (vanbilansne pozicije u 000 Eur)

Stavke aktive vanbilansa	Novčani kolateral	Ostali kolaterali	Klasifikacija					Ukupno
			A	B	C	D	E	
Izdane garancije	1.537	51.980	53.842	10.592	122	0	0	64.556
Date kreditne obligeacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti)	101	69.125	63.893	6.351	22	1	1	70.268
Nepokrivena kreditna pisma (akreditivi)	0	375	375	0	0	0	0	375
Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	1.638	121.480	118.110	16.943	144	1	1	135.199
Rezervacije za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama			591	357	30	0	1	979
Rezervisanja za gubitke po vanbilansu			527	409	30	0	0	966
Razlika između rezervacija za pot. gubitke i rezervisanja za gubitke po vanbilansu - neto princip (8-9)		0	64	-52	0	0	1	13
Nedostajuće rezerve			199	154	2	0	1	356
Vanbilansna aktiva na koje se ne izdvajaju rezerve za potencijalne gubitke								2.917.186
Ukupno vanbilans								3.052.385

U tablici u nastavku prikazana su restrukturirana potraživanja po Stage-u na 31.12.2024 godine (u 000 Eur):

u 000 EUR

Potraživanja od klijenata	Restrukturirana potraživanja - Bruto izloženost	Stage 1 restrukturirana potraživanja	Stage 2 restrukturirana potraživanja	Stage 3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Učešće rest. potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjeđenja za restrukturirana potraživanja
Stanovništvo	3.524	1.015	1.324	1.185	(873)	1,12%	16.223
Gotovinski krediti	1.862	498	799	565	(398)	1,00%	6.387
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	6
Stambeni krediti	918	280	207	431	(357)	0,80%	4.729
Hipotekarni krediti	639	237	318	84	(67)	15,32%	4.410
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	105	-	-	105	(51)	4,26%	691
Privreda	8.931	1.668	1.635	5.628	(5.430)	3,59%	66.884
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	8.931	1.668	1.635	5.628	(5.430)	4,43%	66.884
Ostale finansijske institucije	51	-	-	51	(51)	1,34%	314
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	51	-	-	51	(51)	2,32%	314
Država	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	12.506	2.683	2.959	6.864	(6.354)	2,06%	83.421
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

8.4 Analizu računovodstveno dospelih izloženosti

U tablici u nastavku prikazana su dospelja potraživanja od klijenata na 31.12.2024 godine (u 000):

	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Ispravka vrijednosti	Neto iznos
Stanovništvo	4.967	6.641	301.843	(9.622)	303.829
Privreda	3.247	58.708	187.055	(15.688)	233.322
Ostale finansijske institucije	-	3.003	811	(108)	3.706
Država	-	-	40.103	(149)	39.954
Ostalo	-	473	399	(10)	862
Ukupno	8.214	68.825	530.211	(25.577)	581.673

U tablici u nastavku prikazana dospjela obračunata kamata na 31.12.2024 godine (u 000):

	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Ispravka vrijednosti	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	635	986	(569)	1.052	1.209
Privreda	257	478	(134)	601	483
Ostale					
finansijske	-	8	-	8	
institucije					4
Država	-	270	(1)	269	76
Ostalo	-	3	-	3	3
Ukupno	892	1.745	(704)	1.933	1.775

8.5. Bruto knjigovodstvene vrijednosti izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza i koje nijesu u tom statusu, akumulirane opšte i specifične ispravke vrijednosti za kreditni rizik, njihova distribucija prema geografskom području i vrsti djelatnosti za kredite, dužničke hartije od vrijednosti i vanbilansne izloženosti

U tablici u nastavku prikazana je kvalitetna i nekvalitetna bruto izloženosti sa pripadajućom ispravkom vrijednosti. Status nekvalitetne imaju izloženosti klasifikovane u C, D i E kategoriju:

U tabeli u nastavku dat je pregled kvalitetnih i nekvalitetnih kredita i izdvojenih rezervi prema značajnim privrednim djelatnostima na 31.12.2024 godine (u 000 Eur).

	Ukupna izloženost	Ukupna ispravka vrijednosti	Nekvalitetni krediti
Trgovina na veliko i malo	76.097	1.442	948
Usluge pružanja smještaja i hrane	29.739	8.795	10.319
Snabdijevanje električnom energijom	24.298	231	0
Prerađivačka industrija	21.993	359	151
Poslovanje nekretninama	20.437	425	0
Građevinarstvo	18.831	634	299
Informisanje i komunikacije	13.120	162	0
Ostala pravna lica	89.863	3.907	3.090
Ukupno	294.378	15.955	14.807

U tabeli u nastavku dat je pregled kreditne izloženosti (kvalitetna i nekvalitetna) i ispravki vrijednosti podijeljenih na značajna geografska područja (u 000 Eur)

Regija	Kreditna izloženost		Ispravka vrijednosti	
	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost
Jug	102.813	1.688	1.716	1.489
Sjever	61.362	1.404	594	1.025
Centar	419.210	19.912	5.548	15.487
Ukupno	583.385	23.004	7.858	18.001

U tabeli u nastavku prikazana je podjela bruto kredita prema vrsti djelatnosti (u 000 Eur):

Djelatnost	Bruto krediti			Ostala potraživanja					Ukupno
	do 1 godine	preko 1 godine	Ukupno krediti	do 1 godine		preko 1 godine		Ukupno ostala potraživanja	
	EUR	Druga strana valuta	EUR	Druga strana valuta	EUR	Druga strana valuta	EUR	Druga strana valuta	
Pravna lica - rezidenti	62.545	229.753	292.298	1.821	259	0	0	2.080	294.378
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	287	1.068	1.355					0	1.355
Vađenje rude i kamena	338	622	960					0	960
Prerađivačka industrija	6.648	15.345	21.993					0	21.993
Snabdjevanje električnom energijom		24.298	24.298					0	24.298
Snabdjevanje vodom		3.422	3.422					0	3.422
Građevinarstvo	5.235	13.596	18.831					0	18.831
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	32.798	41.430	74.228	1.610	259			1.869	76.097
Saobraćaj i skladištenje	2.595	6.506	9.101	26				26	9.127
Usluge pružanja smještaja i ishrane	1.500	28.239	29.739					0	29.739
Informisanje i komunikacije	77	12.858	12.935	185				185	13.120
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	3.000	848	3.848					0	3.848
Poslovanje nekretninama	228	20.209	20.437					0	20.437
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1.227	7.907	9.134					0	9.134
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.216	2.639	4.855					0	4.855
Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje		39.795	39.795					0	39.795
Obrazovanje		439	439					0	439
Zdravstvo i socijalna zaštita	60	7.472	7.532					0	7.532
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	5.764	1.233	6.997					0	6.997
Ostale uslužne djelatnosti	572	1.827	2.399					0	2.399
Djelatnosti domaćinstva kao poslodavca			0					0	0
Djelatnosti eksteritorijalnih organizacija i tijela			0					0	0
Fizička lica - rezidenti	7.068	303.307	310.375	0		0		0	310.375
Nerezidenti	3	1.633	1.636	94.300	9.877	0		104.177	105.813
Ukupno	69.616	534.693	604.309	96.121	10.136	0	0	106.257	710.566
Kamatna potraživanja i ispravka vrijednosti kamatnih potraživanja	147	93	240	1	4	0		5	245
Vremenska razgraničenja kamata i naknada i ispravka vrijednosti	-50	-39	-89	2		0		2	-87

U tabeli u nastavku prikazana je podjela vanbilansne izloženosti prema vrsti djelatnosti:

	Ukupna izloženost	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost
Trgovina na veliko i malo	61.930	61.930	0
Usluge pružanja smještaja i hrane	946	946	0
Snabdjevanje električnom energijom	2.697	2.697	
Prerađivačka industrija	9.470	9.470	
Poslovanje nekretninama	91	91	
Građevinarstvo	21.652	21.652	
Informisanje i komunikacije	236	236	
Ostala pravna lica	38.176	38.030	146
Ukupno	135.199	135.053	146

U tabeli u nastavku prikazana je podjela vanbilansne izloženosti prema geografskom području (u 000 Eur):

Regija	Vanbilansna izloženost		Ispravka vrijednosti za vanbilans	
	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost	Kvalitetna izloženost	Nekvalitetna izloženost
Jug	28.640	5	139	1
Sjever	4.380	5	14	0
Centar	102.033	136	782	29
Ukupno	135.053	146	935	30

U tablici u nastavku prikazana je podjela HOV prema geografskom području (u 000 Eur):

Regija	Izloženost
Centar	121.291
Ukupno	121.291

8.6 Promjene bruto iznosa bilansnih i vanbilansnih izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza, kao i podaci o početnom i završnom stanju tih izloženosti

U tabeli u nastavku prikazane su promjene nekvalitetnih stavki aktive tokom 2024. godine (u 000 Eur)

Stavke aktive bilansa	Nekvalitetna aktiva 31.12.2024	Nekvalitetna aktiva 31.12.2023	Promjena tokom godine
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	23.126	26.948	3.822
kredit i potraživanja od kreditnih institucija	0	0	0
kredit i potraživanja od klijenata	23.004	26.823	3.819
hartije od vrijednosti	0	0	0
ostala finansijska sredstva	122	125	3
Ukupni bruto krediti	22.719	26.810	4.091
Kamatna potraživanja	688	947	259
Ukupni iznos bruto kredita i potraživanja	23.690	27.772	4.082
Ostale stavke aktive na koje se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	574	505	-69
Ukupna aktiva na koju se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	24.386	28.402	4.016
Ispravka vrijednosti	17.847	19.403	1.556
Ukupni iznos ispravki vrijednosti za sve pozicije aktive na koje se izdvajaju rezervacije	18.315	15.442	-2.873
Ukupni iznos nedostajućih rezervi	352	445	93

U tabeli u nastavku prikazane su promjene nekvalitetnih vanbilansnih stavki tokom 2024. godine

Stavke vanbilansa	Nekvalitetne vanbilansne stavke 31.12.2024.	Nekvalitetne vanbilansne stavke 31.12.2023.	Promjena
Izdate garancije	122	82	40
Date kreditne obligacije (odobreni, a neiskorišćeni krediti)	24	77	-53
Nepokrivena kreditna pisma (akreditivi)	0	0	0
Vanbilans na koji se izdvajaju rezervacije za potencijalne gubitke	146	159	-13
Rezervacije za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama	31	60	-29
Rezervisanja za gubitke po vanbilansu	30	76	-46
Nedostajuće rezerve	3	4	-1

8.7 Razvrstavanje kredita i dužničkih hartija od vrijednosti prema preostalom roku do dospelja

U tablici u nastavku dat je pregled kredita i dužničkih hartija od vrijednosti prema preostalom ugovorenom dospelju (u 000 Eur):

Finansijska aktiva u bilansu stanja	1 - 7 dana	8 - 15 dana	16 - 30 dana	31 - 90 dana	91 - 180 dana	181 - 365 dana	1 - 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	84.351	0	0	0	0	0	17.066	0	101.417
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	112.696	4.908	4.710	22.416	37.185	92.011	305.490	154.073	733.489
potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	104.177								104.177
kreditni kljentima	10.133	4.769	4.544	23.242	38.424	95.153	270.273	159.851	606.389
hartije od vrijednosti							46.911		46.911
ostala finansijska sredstva	765								765
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	-2.379	139	166	-826	-1.239	-3.142	-11.694	-5.778	-24.753
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	68.321	0	0	0	178	0	7.156	0	75.655
hartije od vrijednosti	67.225						7.156		74.381
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	1.096				178				1.274
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja									0
Ostala sredstva	2.924	49	271	152	100	197	129	1	3.823
Ukupno	269.631	4.818	4.815	23.394	38.524	95.350	341.558	159.852	937.942

9. Podaci o opterećenju i neopterećenju imovini

Banka je na 31.12.2024 godine od opterećene imovine imala samo dio koji se odnosi na obaveznu rezervu kod CBCG.

10. Podaci o primjeni standardizovanog pristupa

Ponderisanje izloženosti u procesu izračunavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive vršeno u skladu sa novom regulativom i u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija.

U nastavku dat je pregled izloženosti banke na 31.12.2024.godine, prije i nakon primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

PBAV Obrazac

PBAV.xlsx

Ponderisana bilansna aktiva

		(000 EUR)					
RED. BR.	OPIS POZICIJE	BRUTO IZLOŽENOST	(-) ISPRAVKE VRIJEDNOSTI / REZERVACIJE / AVA / NEDOSTAJUĆE POKRIĆE NI ISPRAVKAMA	IZLOŽENOST UMANJENA ZA ISPRAVKE VRIJEDNOSTI / REZERVACIJE	IZLOŽENOST NAKON PRIMJENE TEHNIKA USLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA	IZNOS RIZIKOM PONDERISANIH IZLOŽENOSTI PRIJE PRIMJENE DODATNIH PONDERA	IZNOS RIZIKOM PONDERISANE IZLOŽENOSTI NAKON PRIMJENE DODATNOG PONDERA ZA SME I ZA INFRASTRUKTURNE PROJEKTE
I	UKUPNE BILANSNE IZLOŽENOSTI KOJE PODLIJEŽU KREDITNOM RIZIKU	955.387	28.889	926.498	917.303	411.143	383.039
a.	od čega: novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	101.496	204	101.292	101.292	0	0
b.	od čega: krediti i potraživanja	619.547	27.291	592.256	582.881	375.066	346.962
c.	od čega: hartije od vrijednosti	122.809	723	122.086	122.086	0	0
d.	od čega: ostala finansijska sredstva	94.179	471	93.708	93.708	18.742	18.742
e.	od čega: investicije u pridružena društva, zavisna društva i zajedničke poduhvate po metodi kapitala						
f.	od čega: ostalo	17.336		17.336	17.336	17.336	17.336
1.	izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama	208.879	1.021	207.858	216.680	0	0
1.2.	izloženosti prema Vladi CG i CBOG denominovane i sa izvorima sredstava u EUR valuti (član 131 Odluke)	188.033	897	187.136	195.038	0	0
1.3.	izloženosti prema Vladi CG i CBOG denominovane i sa izvorima sredstava u drugoj valuti (član 131 Odluke)	20.646	124	20.522	20.522	0	0
2.	izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	8.849	168	8.681	4.119	824	824
2.1.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	0	0	0	0	0	0
2.2.	izloženosti prema lokalnim samoupravama u Crnoj Gori	8.849	168	8.681	4.119	824	824
3.	izloženosti prema subjektima javnog sektora	83	1	82	82	80	80
3.2.	izloženosti sa izvornim rokom dospijeća <u>do 3 mjeseca</u> (čl. 133 st. 4 Odluke)	2		2	2	0	0
3.7.	ostale izloženosti prema subjektima javnog sektora	81	1	80	80	80	80
4.	izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	52	0	0
4.2.	izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	0	0	0	52	0	0
5.	izloženosti prema institucijama	106.276	627	104.748	104.748	21.136	21.136
5.3.	izloženosti koje imaju rejting priznate ECAI	104.918	525	104.393	104.393	21.064	21.064
5.4.	izloženosti koje nemaju rejting priznate ECAI sa izvornim rokom dospijeća koji je duži od 3 mjeseca	7		7	7	1	1
5.5.	izloženosti koje nemaju rejting priznate ECAI sa izvornim rokom dospijeća do 3 mjeseca ili kraće	350	2	348	348	70	70
7.	izloženosti prema privrednim društvima (corporate)	189.252	13.288	175.964	184.390	184.390	142.083
7.1.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	12.571	9.615	2.956	2.956	2.956	2.956
7.2.	izloženosti prema SME (koji ne zadovoljavaju kriterijume za retail)	135.537	3.105	132.432	122.667	122.667	100.340
7.3.	izloženosti prema ostalim privrednim društvima	41.144	546	40.598	38.767	38.767	38.767
7.4.	ukupna izloženost prema privrednim društvima	178.881	3.861	175.030	181.434	181.434	139.107
8.	izloženosti prema retail-u	188.747	7.776	180.971	180.303	135.844	132.534
8.1.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	7.385	5.532	1.853	1.852	2.006	2.006
8.2.	izloženosti prema fizičkim licima	182.195	1.803	180.392	179.915	119.936	119.936
8.3.	izloženosti prema SME	19.167	441	18.726	18.536	13.902	10.592
8.4.	ukupna izloženost prema retail-u	181.382	2.244	179.138	178.461	133.838	130.628
9.	izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima	162.458	6.303	147.158	147.108	62.080	62.080
9.1.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	4.339	3.457	882	882	882	882
9.2.	izloženosti prema fizičkim licima	140.883	1.719	139.164	139.114	48.690	48.690
9.3.	izloženosti prema SME	7.211	127	7.084	7.084	2.479	2.479
9.5.	ostale izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima	25	0	25	25	9	9
9.8.	ukupne izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima	148.120	1.848	148.274	148.224	61.178	61.178
10.	izloženosti obezbijeđene poslovnim nepokretnostima	36.683	626	36.057	34.800	17.301	14.834
10.1.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	68	67	1	1	1	1
10.2.	izloženosti prema fizičkim licima						
10.3.	izloženosti prema SME	27.282	415	26.867	26.429	13.215	10.748
10.4.	izloženosti prema privrednim društvima	7.958	43	7.915	7.915	3.958	3.958
10.5.	ostale izloženosti obezbijeđene poslovnim nepokretnostima	255		255	255	128	128
10.8.	ukupne izloženosti obezbijeđene poslovnim nepokretnostima	36.496	468	36.037	34.689	17.300	14.833
11.	izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza	24.368	18.673	5.695	5.691	5.845	5.845
12.	visokorizične izloženosti	18	18	0	0	0	0
12.2.	špekulativno finansiranje nepokretnosti	18	18	0	0	0	0
12.3.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	18	18	0	0	0	0
12.3.1.	ostale visokorizične izloženosti	0	0	0	0	0	0
12.5.	ukupne visokorizične izloženosti	18	18	0	0	0	0
16.	ostale stavke aktive	61.486	34	61.452	61.448	19.507	19.507
16.1.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	5	2	3	0	0	0
16.2.	ostale izloženosti prema fizičkim licima koje ne zadovoljavaju kriterijume za druge kategorije izloženosti	1.613	22	1.591	1.590	1.590	1.590
16.3.	ostale izloženosti prema pravnim licima koje ne zadovoljavaju kriterijume za druge kategorije izloženosti	591	10	581	581	581	581
16.4.	gotovina (novac u blagajnama i trezoru) i gotovinski ekvivalenti	41.941		41.941	41.941	0	0
16.6.	materijalna aktiva (zemljišta, zgrade kreditne institucije)	12.825		12.825	12.825	12.825	12.825
16.7.	stečena aktiva	42		42	42	42	42
16.8.	investicione nekretnine	1.740		1.740	1.740	1.740	1.740
16.9.	ostale stavke aktive (plaćanja unaprijed, ostala potraživanja)	2.729		2.729	2.729	2.729	2.729
16.10.	ukupna izloženost prema ostalim stavkama aktive	61.481	32	61.449	61.448	19.507	19.507
II	UKUPNE BILANSNE IZLOŽENOSTI	955.368	28.690	926.678	917.302	411.141	383.037

Ponderisani vanbilans

III	UKUPNE VANBILANSNE IZLOŽENOSTI KOJE PODLJEŽU KREDITNOM RIZIKU	187.786	1.322	188.443	184.389	88.836	68.884
a.	od čega: garancije	64.555	534	64.021	62.081	33.090	28.067
b.	od čega: akreditivi	375	2	373	373	187	143
c.	od čega: kreditne oblige	70.268	786	69.482	69.378	35.657	30.673
d.	od čega: ostale vanbilansne stavke	52.567		52.567	52.567	0	0
2.	Izloženosti prema jedinicama regionalne ili lokalne samouprave	1	0	1	1	0	0
2.2.	Izloženosti prema lokalnim samoupravama u Crnoj Gori	1	0	1	1	0	0
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	19	0	19	19	10	10
3.7.	ostale izloženosti prema subjektima javnog sektora	19		19	19	10	10
4.	Izloženosti prema institucijama	7.994	40	7.954	7.952	1.988	1.988
4.3.	Izloženosti koje imaju rejting priznate ECAI	7.992	40	7.952	7.952	1.988	1.988
4.4.	Izloženosti koje nemaju rejting priznate ECAI	2		2	0	0	0
4.4.	ukupna izloženost prema institucijama	7.994	40	7.954	7.952	1.988	1.988
7.	Izloženosti prema privrednim društvima (corporate)	100.293	1.090	99.203	97.884	59.289	59.289
7.1	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza			0	0	0	0
7.2.	Izloženosti prema SME	76.641	945	75.696	75.196	46.904	37.903
7.3.	Izloženosti prema ostalim privrednim društvima	23.652	145	23.507	22.688	12.385	12.385
7.4.	ukupna izloženost prema privrednim društvima	100.293	1.090	99.203	97.884	59.289	59.289
8.	Izloženosti prema retail-u	19.450	182	19.288	18.780	6.720	6.720
8.1.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	100	33	67	66	33	33
8.2.	Izloženosti prema fizičkim licima	10.637	60	10.577	10.488	2.218	2.218
8.3.	Izloženosti prema SME	8.713	69	8.644	8.236	3.469	2.643
8.4.	ukupna izloženost prema retail-u	19.360	129	19.221	18.724	5.887	4.881
9.	Izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima	2.792	4	2.788	2.788	680	680
9.1.	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	41		41	41	21	21
9.2.	Izloženosti prema fizičkim licima			0	0	0	0
9.3.	Izloženosti prema SME	2.751	4	2.747	2.747	559	559
9.3.	ukupne izloženosti obezbijedene stambenim nepokretnostima	2.751	4	2.747	2.747	559	559
10.	Izloženosti obezbijedene poslovnim nepokretnostima	4.478	24	4.454	4.251	1.287	1.043
10.1	od čega: sa statusom neizmirenja obaveza	5		5	5	3	3
10.3.	Izloženosti prema fizičkim licima	672		672	672	168	168
10.4.	Izloženosti prema SME	3.801	24	3.777	3.574	1.096	872
10.4.	ukupne izloženosti obezbijedene poslovnim nepokretnostima	4.473	24	4.449	4.248	1.284	1.040
11.	Izloženosti sa statusom neizmirenja obaveza	148	83	113	112	67	67
16.	ostale stavke aktive	62.740	2	62.738	62.737	83	83
15.2.	ostale izloženosti prema fizičkim licima koje ne zadovoljavaju kriterijume za druge kategorije izloženosti	38	0	38	37	16	16
15.3.	ostale izloženosti prema pravnim licima koje ne zadovoljavaju kriterijume za druge kategorije izloženosti	135	2	133	133	67	67
15.4.	ostale vanbilansne stavke	52.567		52.567	52.567	0	0
15.4.	ukupna izloženost prema ostalim stavkama aktive	62.740	2	62.738	62.737	83	83
IV	UKUPNE VANBILANSNE IZLOŽENOSTI	187.787	1.322	188.446	184.402	88.838	68.887
VI	UKUPNE IZLOŽENOSTI	1.143.135	30.012	1.113.123	1.101.704	480.079	441.924

10.1 Imena odabranih eksternih institucija za procjenu kreditnog rizika (ECAI) i agencije za kreditiranje izvoza (ECA) i razloge za svaku promjenu tih odabranih institucija tokom perioda objavljivanja

Za mjerenje i obračun potrebnog kapitala za kreditni rizik Banka koristi rejtinge sledećih eksternih institucija:

1. Standard & Poor's;
2. Moody's Investors Service Ltd
3. Fitch Ratings Inc.

Kategorije izloženosti na koje se trenutno primjenju rejtinzi navedenih agencija su:

- Izloženosti prema centralnim vladama i centralnim bankama;
- Izloženosti prema institucijama;
- Izloženosti prema privrednim društvima.

10.2 Kategorije izloženosti za koje se koriste procjene ECAI ili ECA

ECA i ECAI se koriste za kategorije izloženosti gdje je primjenjivo. Kako Banka nije imala privrednih subjekata za koje postoji procjena neke od ECAI, ovi rejtnzi su se koristili za izloženosti prema institucijama i izloženostima prema centralnim vladama i centralnim bankama ukoliko je primjenjivo.

10.3 Povezivanju eksternog kreditnog rejtinga odabranog ECAI ili ECA sa ponderima rizika koji odgovaraju stepenima kreditnog kvaliteta u skladu sa Odluke o adekvatnosti kapitala

Priznate rejting agencije - CBCG povezivanje se vršilo u skladu sa tablicom koju je propisala CBCG na svojoj zvaničnoj internet stranici, a samo povezivanje stepena kreditnog kvaliteta sa ponderima rizika se vršilo u skladu sa pravilima Odluke o adekvatnosti kapitala.

Stepen kreditnog kvaliteta	Bruto izloženost	Iznos rizikom ponderisanih izloženosti
1	21	4
2	101.574	20.747
3	11.315	2.302
Ukupno	112.910	23.053

11. Podaci o upravljanju operativnim rizikom

Operativni rizik je rizik ostvarivanja gubitaka za kreditnu instituciju koji proizilazi iz neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili spoljnih događaja, uključujući pravni rizik. (Zakon o kreditnim institucijama, član 112.)

Definicija operativnog rizika obuhvata pravni rizik, a isključuje strateški i reputacioni rizik.

Banka uključuje reputacioni rizik u operativni rizik za potrebe procjene rizika budući da su te dvije vrste rizika usko povezane (npr. većina OpRisk događaja imaju veliki uticaj s obzirom na reputaciju).

Okvir osigurava da se operativnim rizikom i mogućim koncentracijama sveobuhvatno upravlja definišući:

- zajednički jezik uključujući taksonomiju te standarde za upravljanje i dokumentovanje operativnog rizika;
- vlasništvo nad rizicima i kontrolama s modelom „tri linije odbrane“ kako bi se definisala struktura odgovornosti za upravljanje operativnim rizikom;
- apetit za rizik postavljajući limite i nivoe eskalacije u skladu sa strategijom poslovanja.

Banka je uspostavila sistem za upravljanje operativnim rizicima koji uključuje:

- Službu za upravljanje operativnim i IKT rizicima i ESG iz Sektora upravljanja nefinansijskim rizicima, koja je centralizovana jedinica za upravljanje operativnim rizikom u Banci zadužena za nadzor, izvještavanje i praćenje profila operativnog rizika uzimajući u obzir kompleksnost Banke, opseg poslovanja i profil operativnog rizika Banke.
- Politike, procedure i postupke za upravljanje operativnim rizicima koji omogućavaju identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolu rizika;
- Okvir za upravljanje operativnim rizikom koji je modularan i sveobuhvatan sistem unutar Banke i Erste Grupe. Predstavlja razumno upravljanje i sastavni je dio cjelokupnog sistema upravljanja u Banci/Grupi. Dizajniran je sa ciljem da ispuni zahtjeve internog upravljanja rizicima i eksternog regulatora.
- Odgovornost za prepoznavanje i upravljanje operativnim rizikom koja leži na poslovnim linijama upravljanja;

Interna revizija je odgovorna za realizaciju dogovorenog programa revizije, koji obuhvata sve sektore i službe, identifikaciju rizika i nepridržavanje procedura, izvršenje posebnih istraga i izvještavanje Upravnog Odbora Banke (UO) i Nadzornog Odbora Banke (NO).

Proces upravljanja operativnim rizikom

Banka utvrđuje i procjenjuje inherentni i rezidualni operativni rizik u svim materijalno značajnim procesima i sistemima Banke.

Operativni rizik pod uticajem je različitih faktora koje je potrebno uzeti u obzir pri određivanju izloženosti Banke operativnom riziku. Ti se faktori mogu grupisati u kategorije (npr. ekonomsko i poslovno okruženje, procesi i sistemi itd.)

Banka je implementirala brojne instrumente radi efikasnijeg upravljanja, kontrole i umanjenja mogućnosti nastanka operativnog rizika:

- Kvantitativna analiza i nadzor operativnog rizika kroz prikupljanje internih i eksternih podataka o događajima operativnog rizika. Prikupljanje internih podataka o gubicima pomaže u razumijevanju gdje se i kako se rizici manifestuju, te predstavlja osnovu za kvantifikovanje izloženosti operativnom riziku i kapitalu, potrebnom za podržavanje te izloženosti;
- Procjena izloženosti operativnom riziku koji može nastati korišćenjem kvalitativnih metoda procjene, što podrazumijeva redovno sprovođenje samoprocjene rizika i kontrola, pri čemu se za sve utvrđene visoke rizike, gdje kontrole nijesu primjerene ili dovoljne moraju definisati korektivne mjere od strane nadležne organizacione jedinice, sa ciljem mitigacije operativnog rizika;
- Ključni indikatori rizika (engl. Key Risk Indicators – KRI) se prate unutar Banke kao pokazatelji trenda izloženosti operativnom riziku za definisane tačke rizika;

- Banka je uspostavila proces procjene operativnih rizika za sve nove proizvode, aktivnosti, procese i sisteme, kao i procjena rizika koji nastaju povjeravanjem aktivnosti trećim licima (eksternalizacija);
- Pojedinačna procjena rizika vezana za bilo kakve odluke ili nalaze povezane s operativnim rizikom mora se napraviti koristeći odluku o prihvatanju rizika (NFR Decision).
- Edukacija svih zaposlenih kako bi se povećala svijest o operativnom riziku.

Praćenje izloženosti operativnom riziku podrazumijeva redovno analiziranje rezultata identifikovanja i mjerenja (procjenjivanja) operativnog rizika, te informacije o aktivnostima tretiranja operativnog rizika. Tretiranje operativnog rizika obuhvata preventivne i korektivne aktivnosti, odnosno metode, kriterijume i postupke s ciljem prihvatanja, izbjegavanja, smanjenja ili prenosa utvrđenog rizika.

Redovno izvještavanje o operativnom riziku obezbjeđuje neophodne informacije za Upravni i Nadzorni odbor, LOCC odbor, odnosno sva druga relevantna tijela. Izvještavanje je ključno za podizanje svijesti o operativnom riziku u pogledu gubitaka i izloženosti te omogućava upravljanje operativnim rizikom, npr. u slučaju korektivnih mjera može se pratiti njihov status. Osim toga, na minimalno kvartalnoj osnovi održava se i Odbor za upravljanje nefinansijskim rizicima (LOCC). Cilj Odbora za upravljanje nefinansijskim rizicima je usklađivanje stavova, davanje preporuka i/ili predlaganje donošenja odluka Upravnom odboru relevantnih za upravljanje operativnim rizikom u Erste Bank AD Podgorica na temelju koncepta odlučivanja o prihvatanju rizika, kao i sprovođenje korektivnih mjera te proaktivno upravljanje s ciljem smanjenja nefinansijskih rizika (operativni, reputacioni, rizik usklađenosti, pravni te rizik informacione i komunikacione tehnologije (ICT)). LOCC definiše standarde za nefinansijske rizike širom Banke.

Redovno izvještavanje obezbjeđuje detaljne informacije organizacionim jedinicama, jedinicama upravljanja rizicima, višem menadžmentu i Upravi Banke. Redovni protok informacija pomaže u proaktivnom upravljanju operativnim rizikom.

Upravljanje kontinuitetom poslovanja mora osigurati da su odabrani kritični poslovni procesi Banke stalno dostupni, kako u hitnim, tako i u kriznim situacijama kroz mjere planirane za takve situacije, uključujući zahtijevane pripremne radnje i preventivne mjere za izbjegavanje rizika, u cilju smanjivanja njegove vjerovatnoće i posljedica. Banka je uspostavila i održava plan kontinuiteta poslovanja kako je definisano dokumentom Politika upravljanja kontinuitetom poslovanja i upravljanje krizom. Dokumentovanje i održavanje tog plana sprovodi sprovodi Služba za informacionu sigurnost i kontinuitet poslovanja.

Izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik za Banku

Shodno članu 351 Odluke o adekvatnosti kapitala-kreditnih institucija ("Službeni list Crne Gore", br. 128/20 od 30.12.2020, 140/21 od 30.12.2021), za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik Banka koristi jednostavni pristup (BIA). Banka osigurava adekvatnost kapitala za operativni rizik tako da u svakom trenutku, na individualnoj osnovi na nivou Banke, osigura iznos kapitala za operativni rizik adekvatan vrstama, opsegu i složenosti usluga koje pruža i operativnom riziku kojem je izložena ili bi mogla biti izložena u pružanju datih usluga.

12. Podaci o ključnim indikatorima

12.1 Sastav regulatornog kapitala i kapitalne zahtjeve izračunate u skladu sa članom 101 Odluke o adekvatnosti kapitala

U nastavku dat je pregled regulatornog kapitala Banke na 31.12.2024 godine (u 000 Eur)

STRUKTURA REGULATORNOG KAPITALA

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	121.880
1.1.	OSNOVNI KAPITAL (Tier 1)	121.880
1.1.1.	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL (CET 1)	121.880
1.1.2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL (AT1)	0
1.2.	DOPUNSKI KAPITAL (Tier 2)	0

12.2 Ukupan iznos izloženosti riziku izračunat u skladu sa članom 101 stav 3 Odluke o adekvatnosti kapitala

U nastavku dat je pregled izloženosti na 31.12.2024 godine (u 000 Eur)

IZLOŽENOST RIZIKU PREMA VRSTAMA RIZIKA

red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos
1.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU	509.145
1.1.	IZNOSI RIZIKOM PONDERISANOJ IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU, KREDITNOM RIZIKU DRUGE UGOVORNE STRANE I SLOBODNE ISPORUKE	441.924
1.1.1.	Standardizovani pristup	441.924
1.2.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU PORAVNANJA	0
1.3.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POZICIJSKOM, DEVIZNOM I ROBNOM RIZIKU	0
1.3.1.	Iznos izloženosti pozicijskom, deviznom i robnom riziku u skladu sa standardizovanim pristupima	0
1.4.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI OPERATIVNOM RIZIKU	67.221
1.4.1.	Jednostavni pristup operativnom riziku	67.221
1.5.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI RIZIKU ZA PRILAGOĐAVANJE KREDITNOM VREDNOVANJU (CVA)	0
1.6.	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI POVEZAN S VELIKIM IZLOŽENOSTIMA KOJE PROIZLAZE IZ STAVKI U KNJIZI TRGOVANJA	
1.7.	OSTALI IZNOSI IZLOŽENOSTI	

Na 31.12.2024 god. izloženost kreditnom riziku iznosila je 442 MEur, dok je potrebni kapital iznosio 35,3 MEur. Potrebni kapital za operativni rizik za isti datum je iznosio 5,4 MEur.

12.3 Zahtjev za kombinovanim baferom kapitala

BAFERI KAPITALA		
red. br.	OPIS POZICIJE	Iznos u %
1.	bafer za očuvanje kapitala	2,50%
2.	kontraciklični bafer kapitala (specifična stopa)	0,00%
3.	bafer za strukturni sistemski rizik	1,50%
4.	bafer za globalnu sistemski važnu (GSV) kreditnu instituciju	0,00%
5.	bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije	2,00%
KOMBINOVANI BAFERI		
		Iznos u %
1.	kombinovani bafer za kreditnu instituciju koja nije OSV	4,00%
2.	kombinovani bafer za kreditnu instituciju koja je OSV	4,50%
3.	kombinovani bafer za kreditnu instituciju koja je OSV ako se bafer za strukturni sistemski rizik primjenjuje na sve izloženosti u Crnoj Gori za rješavanje pitanja makroprudencijalnog rizika u Crnoj Gori, ali se ne primjenjuje na izloženosti van Crne Gore	6,00%
4.	kombinovani bafer za KI koja nije OSV , a dio je grupe kojoj pripada KI koja je GSV ili OSV	4,50%
5.	kombinovani bafer za KI koja nije OSV , a dio je grupe kojoj pripada KI koja je GSV ili OSV ako se bafer za strukturni sistemski rizik primjenjuje na sve izloženosti u Crnoj Gori za rješavanje pitanja makroprudencijalnog rizika u Crnoj Gori, ali se ne primjenjuje na izloženosti van Crne Gore	6,00%
6.	kombinovani bafer koji se primjenjuje na kreditnu instituciju	4,50%

12.4 Podaci o koeficijentu likvidne pokrivenosti izračunatom u skladu sa propisom kojim se uređuje upravljanje rizikom likvidnosti

	Prosjeak za poslednjih 12 mjeseci	Prosjeak u okviru kvartala			
		Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024
LCR	222,58%	255,84%	190,00%	213,00%	236,33%
Bafer za likvidnost	167.717	135.603	98.122	225.309	229.590
Odlivi	164.177	156.556	161.582	151.489	187.554
Prilivi	61.084	64.431	50.558	50.106	80.674
Neto likvidnosni odlivi	104.109	92.124	111.023	105.789	106.880

12.5 Podaci o neto stabilnim izvorima finansiranja u posljednjih 12 mjeseci:

Kako izvještaj o neto stabilnim izvorima finansiranja još uvijek nije regulatorna obaveza, u izvještaju su prikazane vrijednosti NSFR racia koje Banka koristi za potrebe grupnog izvještavanja.

	Q1 2024	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024
NSFR	120,60%	137,80%	156,10%	143,40%
Raspoloživo stabilno finansiranje	517.985	634.699	676.712	680.545
Zahtijevano stabilno finansiranje	429.471	460.477	433.540	474.419

13. Podaci o izloženost riziku kamatne stope iz pozicija kojima se ne trguje

13.1 Priroda rizika kamatne stope

Priroda kamatnog rizika kojem je izložena Banka svodi se na izloženosti koje nastaju u bankarskoj knjizi i koje nastaju kao posljedica pridobijanja izvora i plasiranja sredstava po različitim vrstama kamatnih stopa. U skladu sa navedenim, profil kamatnog rizika rezultat je izloženosti u bankarskoj knjizi koje Banka ima u fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi. Stručne službe Banke, na osnovu redovnih gap analiza i izrade stresnih scenarija detaljno prate kamatno osjetljive pozicije i preduzimaju korake na kreiranju strukture kamatonosne aktive i pasive u okviru određenih limita.

Stresno testiranje kamatnog rizika bazira se na EVE izračunu. Izračun EVE racia sastoji se od šest scenarija. Skup uključuje dva paralelna scenarija rasta i pada, kao i četiri dodatna neparalelna scenarija za svaku valutu koji predstavljaju skokove, spljoštenja i kratkoročne šokove kamatnih stopa. Efekat svakog od navedenih scenarija primjenjuje se na osnovni scenarij, a kao konačni rezultat uzima se scenario koji bi bio najstroži za Banku.

U skladu sa novom regulativom u gap analizi izloženost po kreditima umanjena je za iznos ispravke vrijednosti za nekvalitete kredite. Za rasporedjivanje a vista depozita Banka koristi interno razvijenu metodologiju

Izloženost riziku kamatne stope na 31.12.2024 (u 000 Eur):

I	OSJETLJIVA AKTIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	17.088					17.088
2.	Kamatonosne hartije od vrijednosti	67.465				40.102	107.567
3.	Kreditni i ostala potraživanja	51.947	28.019	30.856	104.241	374.277	589.340
4.	Ostala osjetljiva aktiva						0
	Ukupno	136.500	28.019	30.856	104.241	414.379	713.995
	% od ukupne kamatonosne aktive	19,12%	3,92%	4,32%	14,60%	58,04%	100,00%
II	OSJETLJIVA PASIVA	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	Kamatonosni depoziti	19.260	65.414	63.540	109.121	306.822	564.157
2.	Kamatonosne pozajmice	30.542	34.597	16.883	1.728	45.817	129.567
3.	Subordinisani dug i obveznice						0
4.	Ostale osjetljive obaveze						0
	Ukupno	49.802	100.011	80.423	110.849	352.639	693.724
	% od ukupnih kamatonosnih obaveza	7,18%	14,42%	11,59%	15,98%	50,83%	100,00%
III	RAZLIKA (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
1.	IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan	86.698	-71.992	-49.567	-6.608	61.740	20.271
2.	Kumulacioni Gap - Pozitivan/Negativan	86.698	14.706	-34.861	-41.469	20.271	
	Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	9,30%	1,58%	-3,74%	-4,45%	2,17%	

13.2 Promjene ekonomske vrijednosti

EVE je promjena ekonomske vrijednosti bilansa nakon izračuna ishoda scenarija standardnog kamatnog šoka.

Portfolio

EVE kalkulacija primjenjuje se na cijeli kamatonosni bilansni i vanbilansni portfolio Banke. Banka je dužna da mjeri i prati uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednost bankarske knjige, korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka, i to pojedinačno po svim značajnim valutama, a po ostalim valutama zbirno.

Scenariji:

U skladu sa regulativom CBCG (član 78) pored standardizovanog kamatni šok od 200 b.b radi se i dodatnih šest kamatnih scenarija:

- paralelni šok rasta;
- paralelni šok pada;
- šok nakošenja (eng. Steepener), kratkoročne stope padaju, a dugoročne rastu;
- šok izravnjanja (eng. Flattenner), kratkoročne stope rastu a dugoročne padaju;
- šok rasta kratkoročnih kamatnih stopa i
- šok pada kratkoročnih kamatnih stopa.

Efekat svakog od navedenih scenarija primjenjuje se na osnovni scenario, a kao konačni rezultat uzima se scenario koji bi bio najstroži za Banku. Osjetljivost EVE-a izražava se u odnosu na regulatorni kapital i dobijeni rezultat upoređuje se sa definisanim limitima. Za Q4 2024. god. EVE je bio na nivou 6,84%.

	Flattener - kratkoročne stope rastu, dugoročne padaju	Paralelni šok pada	Paralelni šok rasta	Šok pada kratkoročnih kamatnih stopa	Šok rasta kratkoročnih kamatnih stopa	Steepener - kratkoročne stope padaju, dugoročne rastu
EVE	-1,35%	5,49%	-6,84%	2,25%	-4,30%	0,56%

14. Podaci u vezi politike primanja

14.1 Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri utvrđivanju i provjeri politike primanja

Politika primanja Erste banke za 2024. godinu ažurirana u novembru 2024. u cilju usklađivanja sa Politikom primanja Erste & Steiermärkische bank grupe (ESB Grupa). Politika primanja usvojena je od strane Uprave Banke, Odbora za primanja Banke i Nadzornog odbora Banke. U odnosu na Politiku primanja za 2023. godinu izmjene su se ponajviše odnosile na:

- Novi format
- Kroz cijeli tekst Politike – usklađivanje poglavlja kako bi odražavala politiku Grupe
- Ažuriranje poglavlja Odbor za primanja
- Pojašnjenje uslova za isplatu zagarantovanih varijabilnih primanja (sign on bonus)
- Pojašnjenje smjernica za osobe kojima prestaje radni odnos (pojašnjenje uslova za isplatu primanja nakon prestanka radnog odnosa)
- Ažuriranje tipova šema koje su zabranjene
- Dodatni tekst kojim se naglašava usklađenost Politike primanja sa važećom Politikom upravljanja sukobom interesa i anti-korupcije.
- Ažuriranje priloga Nagrađivanje članova Nadzornog odbora

Banka ima osnovan Odbor za primanja, tijelo Nadzornog odbora odgovorno za donošenje odluka vezanih za Politiku primanja. Odbor za primanja na svojim sastancima donosio je odluke te davao preporuke Nadzornom

odboru za donošenje odluka vezanih uz isplatu varijabilnih primanja, usvajanje Politike primanja, usvajanje ciljeva za članove Uprave, usvajanje popisa identifikovanih radnika te drugih relevantnih odluka vezanih za primanja radnika.

Politika primanja pruža okvir za fiksno i varijabilno nagrađivanje.

Nadzorni odbor revidira opšte principe Politike primanja, dopunjava je ukoliko je potrebno i odgovoran je za njeno sprovođenje. Odgovornosti i zadaci Nadzornog odbora u Politici primanja usklađeni su s članom 7. Odluke o primanjima.

14.2 Karakteristike politike primanja, uključujući kriterijume koji se primjenjuju za mjerenje uspješnosti i prilagođavanje rizicima, odlaganje primanja i prenos prava

Dizajn i sprovođenje Politike primanja za Banku koordiniraju ljudski resursi, zajedno s funkcijama upravljanja rizicima, usklađenosti, pravnih poslova i kontrolinga Banke.

Proces postavljanja ciljeva, odnosno proces upravljanja učinkom i razvojem koordiniraju ljudski resursi Banke uz saradnju sa funkcijom kontrolinga i funkcijom upravljanja rizicima (pogotovo za kompanijske ciljeve, ciljeve Uprave i višeg rukovodstva) Banke.

Odluke o malusu i povratu primanja donose se u zavisnosti od svakog pojedinog slučaja od strane Uprave te funkcija ljudskih resursa i usklađenosti za identifikovane radnike koji nisu članovi Upravnog odbora te od strane Odbora za primanja i Nadzornog odbora u slučaju kada se radi o identifikovanim zaposlenim koji su članovi Uprave.

Utvrđivanje identifikovanih radnika Banke koordiniraju ljudski resursi Banke u saradnji s poslovnim funkcijama te funkcijama upravljanja rizicima, usklađenosti i pravnih poslova.

14.3 Odnos između fiksnih i varijabilnih primanja

Zarade radnika određuju se u okviru raspona interno utvrđenih platnih razreda, u zavisnosti od vještina, kompetencija, prethodnog iskustva osobe na određenom radnom mjestu i situacije na internom i eksternom tržištu rada. Za radnike koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija dodatno se uzima u obzir i dvogodišnji prosjek ukupnih godišnjih fiksnih primanja ostalih radnika u istom platnom razredu.

Ostala fiksna primanja utvrđena su kolektivnim ugovorom Banke.

Fiksna primanja svakog zaposlenog moraju predstavljati dovoljno visoki udio u ukupnim primanjima da bi obezbijedila finansijsku nezavisnost zaposlenog od varijabilnog nagrađivanja, uključujući i mogućnost da se varijabilna primanja uopšte ne isplate. Fiksna primanja sastoje se od raznih elemenata, od kojih većinu predstavlja fiksna osnovna zarada, ali takođe i druge nediskrecione pogodnosti zaposlenima, kao i oni dodaci koji se isključivo odnose na odgovornost vezanu za radno mjesto ili poslove koje zaposleni obavlja.

Varijabilnim primanjima a se smatraju ona primanja koja nisu fiksna.

Kriterijumi za određivanje i isplatu varijabilnih primanja na nivou Banke, organizacionih jedinica i zaposlenih, povezani su sa stepenom ostvarivanja unaprijed zadatih ciljeva u periodu ocjenjivanja

Kriterijumi za isplatu varijabilnih primanja pojedinim kategorijama zaposlenih definisani su posebnim odlukama ili bonusnim šemama. Posebno, varijabilna primanja ne smiju biti unaprijed obećana, već moraju biti povezana s učinkom određenog perioda ocjenjivanja.

14.4 Kriterijumi uspješnosti po kojima se dodjeljuju primanja u finansijskim instrumentima

Zarade zaposlenih određuju se u okviru raspona interno utvrđenih platnih razreda, u zavisnosti od vještina, kompetencija, prethodnog iskustva osobe na određenom radnom mjestu i situacije na internom i eksternom tržištu rada. Za zaposlene koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija dodatno se uzima u obzir i dvogodišnji prosjek ukupnih godišnjih fiksnih primanja ostalih radnika u istom platnom razredu. Ostala fiksna primanja utvrđena su kolektivnim ugovorom Banke.

14.5 Glavni parametri i obrazloženje strukture varijabilnih primanja kao i drugih primanja

Varijabilna primanja povezana su sa uspjehom poslovanja te se isplaćuju za održivu uspješnost na nivou Banke i individualnog učinka pojedinca. Kriterijumi za određivanje i isplatu varijabilnih primanja povezani su sa stepenom ostvarivanja ciljeva u sklopu godišnjeg ciklusa upravljanja učinkom i razvojem te su definisani posebnim odlukama i bonusnim shemama kao i ugovorom o radu za identifikovane radnike. Varijabilna primanja mogu biti dodijeljena i isplaćena samo u slučaju da je takva isplata održiva u odnosu na finansijsku situaciju Banke i opravdana u odnosu na učinak pojedine poslovne jedinice, odnosno pojedinog radnika. U slučaju da isplata nije održiva ili da ne odražava učinak, varijabilna nagrada neće biti isplaćena ili će biti zadržana.

Isplata varijabilnog primanja mora biti povezana sa:

- rizicima, kapitalom, likvidnošću, učinkom, kao i vjerojatnošću i vremenom potrebnim za ostvarenje profita svakog društva,
- učinku Banke kao cjeline
- učinku poslovne cjeline (sektor, direkcija, služba) i
- učinku pojedinaca koji se sastoji od ostvarenja dogovorenih ciljeva i načina na koji su ti poslovni ciljevi postignuti, uključujući individualno ponašanje usklađeno s rizicima, u skladu sa politikama i strategijama Erste grupe i Grupe.

Uloga Nadzornog odbora je da donese odluku o kriterijima koji se primjenjuju na određivanje bonusne mogućnosti (bonusne mase) za svaku poslovnu godinu, za pojedine kategorije radnika. Ocjena ispunjenja tih kriterijuma (pri čemu se minimalni kriterijumi odnose na učinak i dugoročnu održivost), rezultira u postotku isplate bonusa u odnosu na ukupnu potencijalnu bonusnu mogućnost koja se može isplatiti na nivou godine, o čemu se odluka donosi po završetku poslovne godine. Bonusna masa koja se određuje na početku perioda ocjenjivanja, revidira se na kraju perioda ocjenjivanja, te može varirati između 0% i 120%.

Bonusna masa može biti podijeljena na nekoliko dijelova te se različiti kriterijumi mogu upotrijebiti na različite segmente, s tim da se minimalno posmatraju dolje navedeni kriterijumi:

- finansijski rezultat;
- pokazatelj adekvatnosti kapitala;
- ispunjenje godišnjih strateških ciljeva u skladu sa strateškim dijalogom i revizijom;
- rizik, kapital, likvidnost te vjerojatnost i vremenski okvir ostvarene dobiti.

Politika primanja takođe definiše osnovne vrste varijabilnih shema koje se mogu primijeniti u Banci za isplatu varijabilnih primitaka. Svi radnici mogu učestvovati u isplati bonusa, shodno definisanim pravilima pojedinih varijabilnih shema te ostalim uslovima navedenima u Politici primanja. Pri izradi shema varijabilnog nagrađivanja Banka treba obezbjediti da novčani i/ili ne novčani oblici varijabilnog nagrađivanja ne uvide sheme kroz koje bi radnici pretpostavljali svoje interese ili interese Banke na štetu potrošača.

Učinak kao podloga za isplatu varijabilnih primitaka mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima. Kvantitativni ciljevi obuhvaćaju finansijske i druge poslovno specifične ciljeve, dok se kao kvalitativni ciljevi uzimaju u obzir ciljevi kao što su kvaliteta rada, zadovoljstvo klijenata, usklađenost i slično. Sve kategorije radnika, uključujući i više rukovodstvo imaju ciljeve vezane za kompetencije Erste grupe, odnosno ciljeve koji definišu očekivane standarde ponašanja. Struktura ciljeva radnika koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija kao i isplata njihovih varijabilnih primanja ne smije biti povezana s ciljevima poslovnih područja koja kontrolišu.

Osobama koje su identifikovani kao radnici koji imaju značajan uticaj na rizični profil kreditne institucije, u slučaju utvrđivanja istih u iznosu koji prelazi 30.000 eur ili 30% radnikovih bruto fiksnih primanja na godišnjih osnovi 40% varijabilnog primitka odložiće se na period od 5 godina, a u cilju obezbjeđivanja dugoročne održivosti, mogućnosti prilagođavanja rizicima te dugoročnim interesima akcionara. Period odlaganja za članove Uprave Banke i više rukovodstvo iznosi 5 godina, a za sve ostale radnike koji su identifikovani kao osobe koje imaju uticaj na profil rizičnosti 4 godine. Varijabilna primanja isplaćuju se u novcu dok se varijabilna primanja identifikovanih radnika isplaćuju 50% u novcu i 50% u instrumentima. Za utvrđena varijabilna primanja identifikovanim radnicima za 2024 .g. u iznosu jednakom i višem od 150 hiljada eura, postotak odgođenih primanja iznosi 60% te se isplaćuje 50% u novcu i 50% u instrumentima sa odlaganjem od 5 godina. Instrument za koji se veže isplata dijela varijabilnog primanja identifikovanim radnicima su

fantomske akcije Erste Group Bank AG, čija vrijednost zavisi od prosječne tržišne cijene redovnih akcija Erste Group Bank AG tokom godine na koju se varijabilno primanje odnosi, s tim da njihova vrijednost kod isplate ne može biti veća od vrijednosti na dan utvrđivanja primanja. Dodijeljene fantomske akcije moraju se zadržati tokom perioda zadržavanja od 1 godine, odnosno mogu se iskoristiti protekom godine u kojoj su dodijeljene. Period zadržavanja je isti za sve identifikovane radnike.

Osim fantomskih akcija, Banka ne koriste druge instrumente za dodjelu varijabilnih primanja.

Banka neće isplatiti varijabilna primanja ili prenijeti prava iz fantomskih akcija, uključujući odloženi dio primanja, ako takva primanja nisu održiva i opravdana. Varijabilna primanja smatraju se održivima ako se njihovom isplatom ne ugrožava finansijsko stanje te sigurnost i stabilnost poslovanja Banke. Varijabilna primanja smatraju se opravdanima ako su zasnovana na uspješnosti Banke, poslovne jedinice i zaposlenog kojem se varijabilna primanja dodjeljuju.

U slučaju da dođe do značajnog narušavanja uspješnosti ili ostvarivanja gubitka, varijabilna primanja će se smanjiti u skladu sa Odlukom o primanjima u kreditnim institucijama.

Varijabilna primanja u cijelosti su podložna smanjenju aktiviranjem odredbi o malusu i povratu primanja, to jest varijabilna primanja se aktiviranjem odredbi o malusu i povratu primanja mogu smanjiti do 100%.

Banka može aktivirati malus ili tražiti povrat bilo kojeg isplaćenog varijabilnog primanja dodijeljenog ili isplaćenog u okviru roka od pet godina. Kriterijumi za primjenu malusa i povrata u Politici primanja usklađeni su sa odredbama Odluke o primanjima u kreditnim institucijama.

U Banci se ne koriste dugoročni planovi podsticaja niti neuobičajene prakse nagrađivanja.

Maksimalni iznos varijabilnih primanja na nivou Banke iznosi 100% ukupnih fiksnih primanja za identifikovane zaposlene i sve ostale zaposlene. Za 2024. godinu Glavna skupština nije donosila odluku o primjeni višeg odnosa između varijabilnog i fiksnog dijela ukupnih primanja.

14.6 Ukupni kvantitativne podaci o primanjima podijeljeni na više rukovodstvo i druge zaposlene koji imaju značajan uticaj na rizični profil Banke

U nastavku je tabela sa primanjima dodijeljenim u finansijskoj godini (u 000 Eur)

		Nadzorni odbor	Upravni odbor	Ostalo više rukovodstvo	Ostali zaposleni koji imaju značajan uticaj na rizični profil KI
Fiksna primanja	Br. identifikovanih zaposlenih	5	3	19	7
	Ukupna fiksna primanja	23	438	1029	284
	Od kojih: gotovina		6	9	4
	Od kojih: akcije ili ekvivalentni bezgotovinski instrumenti				
	Od kojih: instrumenti povezane sa akcijama ili drugi bezgotovinski instrumenti				
	Od kojih: ostali instrumenti				
	Od kojih: druge vrste				
Varijabilna primanja	Br. identifikovanih zaposlenih	5	3	19	7
	Ukupna varijabilna primanja		346	296	59
	Od kojih: gotovina		173	244	59
	Od kojih: odloženo			0	0
	Od kojih: akcije ili ekvivalentni bezgotovinski instrumenti			0	0
	Od kojih: odloženo		0	0	0
	Od kojih: instrumente povezane sa akcijama ili drugi bezgotovinski instrumenti		173	52	0
	Od kojih: odloženo		0	0	0
	Od kojih: ostali instrumenti		0	0	0
	Od kojih: odloženo		0	0	0
	Od kojih: druge vrste		0	0	0
	Od kojih: odloženo		0	0	0
Ukupna primanja		23	790	1333	347

U tabeli u nastavku dat je pregled odloženih primanja:

Odložena i zadržana primanja	Ukupan iznos odloženih primanja dodeljen za prethodne periode učinka	Od kojih dospijevaju u finansijskoj godini	Od kojih dospijevaju u narednim godinama	Iznos korekcije za učinak u finansijskoj godini na odložena primanja koja su dospijevala u finansijskoj godini	Iznos korekcije za učinak u finansijskoj godini na odložena primanja koja dospijevaju u narednim godinama	Ukupan iznos korekcije tokom finansijske godine zbog ex post implicitnih korekcija (npr. promena vrednosti odloženog primanja zbog promjene cijene instrumenata)	Ukupan iznos odloženog primanja dodeljen prije finansijske godine a isplaćen u finansijskoj godini	Ukupan iznos odloženog primanja dodeljen za prethodni period učinka koji je dospio, ali podliježe periodima zadržavanja
Nadzorni odbor								
gotovina								
akcije ili ekvivalentni bezgotovinski instrumenti								
instrumenti povezane sa akcijama ili drugi bezgotovinski instrumenti								
Ostali instrumenti								
druge vrste								
Upravni odbor	356	66	289	0	0	0	167	33
gotovina	178	33	145	0	0	0	33	0
akcije ili ekvivalentni bezgotovinski instrumenti	0	0	0	0	0	0	0	0
instrumenti povezane sa akcijama ili drugi bezgotovinski instrumenti	178	33	145	0	0	0	134	33
Ostali instrumenti								
druge vrste								
Ostalo više rukovodstvo	28	0	28	0	0	0	0	0
gotovina	14	0	14	0	0	0	0	0
akcije ili ekvivalentni bezgotovinski instrumenti	0	0	0	0	0	0	0	0
instrumenti povezane sa akcijama ili drugi bezgotovinski instrumenti	14	0	14	0	0	0	0	0

U tabeli u nastavku date su informacije o primanjima zaposlenih čije profesionalne aktivnosti imaju materijalni uticaj na rizični profil Banke (identifikovani zaposleni) po oblastima poslovanja

	nadzorni i upravljački odbori			Poslovna područja						Ukupno
	Nadzorni odbor	Upravni odbor	Ukupno odbori	Investiciono bankarstvo	Retail	Upravljanje aktivom	Korporativne funkcije	Kontrolne funkcije	ostali	
Br identifikovanih zaposlenih	5	3	8	3	2	1	11	9		34
Od kojih: upravni odbor		3	3							3
Od kojih: više rukovodstvo			0	1	2	1	11	4		19
Od kojih: ostali identifikovani zaposleni			0	2			-	5		7
Ukupna primanja identifikovanih zaposlenih			812	249	196	74	666	495	0	2.492
Od kojih: varijabilna primanja		346	346	66	57	16	131	85	0	701
Od kojih: fiksna primanja	23	444	466	183	139	58	535	411	0	1.791

14.7 Broj zaposlenih čija primanja iznose 50.000 EUR i više, iskazano u posebnim razredima primanja od 25.000 EUR.

rangovi ukupna primanja	Identifikovani zaposleni
50 000 do 75 000	8
75 000 do 100 000	7
100 000 do 125 000	1
125 000 do 150 000	1
150 000 do 175 000	
175 000 do 200 000	
200 000 do 225 000	
225 000 do 250 000	1
250 000 do 275 000	1
275 000 do 300 000	1

15. Podaci o koeficijentu finansijskog leveridža

15.1 Koeficijent finansijskog leveridža i mjera ukupne izloženosti

Upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge se obavlja u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, pripadajućim podzakonskim aktima, kao i standardima Erste grupe koji regulišu ovu oblast.

Upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge se zasniva na poštovanju svih regulatornih i grupnih standarda u vezi finansijske poluge, pri čemu regulatorni standardi imaju prednost.

Cilj upravljanja rizikom prekomjerne finansijske poluge je držati ocjenu značajnosti rizika niskom, uticanjem na faktore koji pokreću taj rizik, poslovati u okvirima regulatornih ograničenja.

Rizik prekomjerne poluge je sadržan u Izjavi o sklonosti preuzimanju rizika, za isti se sprovodi procjena materijalnosti rizika i jedan je od indikatora za pokretanje Plana oporavka.

U tabeli u nastavku dat je pregled finansijskog leveridža na 31.12.2024 god (u 000 Eur)

Red. br.	OPIS POZICIJE	BILANSNE IZLOŽENOSTI			VANBILANSNE IZLOŽENOSTI							
		bruto izloženost	ispravke vrijednosti / rezervacije / AVA / nedostajuće pokriće NI	neto izloženost	bruto izloženost	ispravke vrijednosti / rezervacije / AVA / nedostajuće pokriće NI ispravljkama	neto izloženost	faktori konverzije				izloženost ponderisana faktorom konverzije
								0,1	0,2	0,5	1	
1.	izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	208.679	1.021	207.658			0					0
2.	izloženosti prema regionalnoj ili lokalnoj samoupravi	8.849	156	8.693	1	0	1			1		1
3.	izloženosti prema subjektima javnog sektora	83	1	82	19	0	19			19		10
4.	izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama			0			0					0
5.	izloženosti prema međunarodnim organizacijama	4.957	63	4.894			0					0
6.	izloženosti prema institucijama	105.275	527	104.748	7.994	40	7.954			7.954		3.977
7.	izloženosti prema privrednim društvima	176.681	3.651	173.030	100.293	1.090	99.203			78.035	21.168	60.186
8.	izloženosti prema „retail“-u	181.362	2.244	179.118	19.350	129	19.221	8.213	9.505	1.503	7.898	
9.	izloženosti obezbijeđene stambenim nepokretnostima	148.120	1.846	146.274	2.751	4	2.747			2.298	450	1.598
10.	izloženosti obezbijeđene poslovnim nepokretnostima	35.495	458	35.037	4.473	24	4.449			3.640	809	2.629
11.	izloženosti sa statusom neispunjavanja obaveza	24.368	18.673	5.695	146	33	113		9	104		54
12.	visokorizične izloženosti	18	18	0			0					0
13.	izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom			0			0					0
14.	izloženosti u obliku udjela ili akcija u subjektima zajedničkog ulaganja (CIU)			0			0					0
15.	izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja			0			0					0
16.	ostale stavke	61.481	32	61.449	52.740	2	52.738	52.567	7	163	1	5.341
17.	UKUPNO	955.368	28.690	926.678	187.767	1.322	186.445	52.567	8.229	101.719	23.931	81.692

II	OPIS POZICIJE	IZNOS
1.	derivati	0
1.1.	forvardi	
1.2.	fjučersi	
1.3.	swopovi	
2.	spot	0
2.1.	redovni način obavljanja transakcija	
3.	transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti (SFT)	0
3.1.	repo transakcije	
3.2.	ostalo	

III	UKUPAN IZNOS IZLOŽENOSTI	1.008.370
IV	osnovni kapital	121.880
V	KOEFICIJENT FINANSIJSKOG LEVERIDŽA	12,09%

15.2 Opis postupaka koji se primjenjuju za upravljanje rizikom prekomjernog finansijskog leveridža

Rizik materijalnosti prekomjerne poluge procjenjuje se na bazi kvantitativnih pokazatelja. Glavni kvantitativni pokazatelj je Racio regulatorne poluge (ratio između Tier1 kapitala i Ukupnog iznosa izloženosti).

Banka je na osnovu svoje Izjave o sklonosti preuzimanju rizika (RAS), definisala željenu zonu od preko 5%. Indikator (Derivati + SFT*)/(imovina + vanbilans) je, takođe, indikator prekomjerne poluge, ukoliko bi Banka imala derivate i SFT.

*SFT - transakcije finansiranja hartijama od vrijednosti

Prag			
Nizak	Srednji	Visok	
Rizik od prekomjerne poluge			
Racio regulatorne poluge		4,0%	3,5% - 4%
(Derivatives + SFTs)/(Assets + off balance)		10,0%	10% - 50%

Rezultat mjerenja rizika je dodjela ukupne ocjene koja definiše značajnost rizika na skali od četiri (u rasponu od nepostojećeg do visokog).

0 – Ne postoji 2 – Srednji
1 – Nizak 3 – Visok

Takodje za svaki od indikatora procjenjuju se izgledi ili očekivanja za naredni period (period naredne godine). Očekivanja mogu da budu **negativna, stabilna ili pozitivna**.

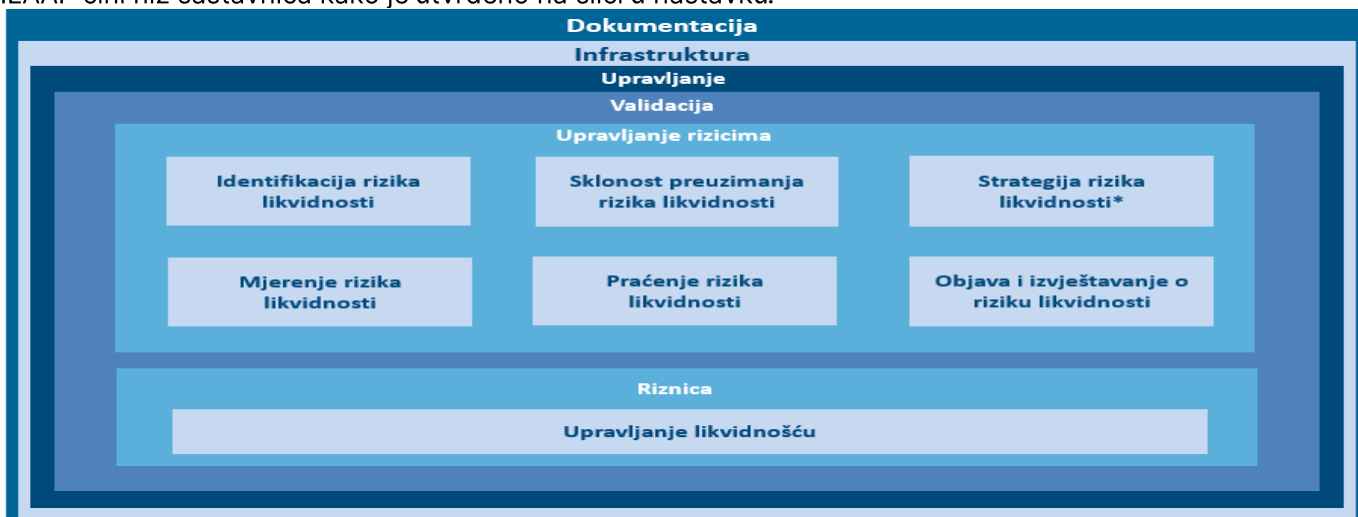
Na osnovu ocijenjenih pojedinačnih pokazatelja i očekivanja određuje se ukupna ocjena rizika sa ukupnim izgledima.

16. Podaci u vezi zahtjeva za likvidnošću

Banka je odgovorna za dobro upravljanje rizikom likvidnosti. Dužna je uspostaviti čvrst okvir za upravljanje rizikom likvidnosti kojim se obezbjeđuje dovoljna likvidnost banke, uključujući i zaštitu u obliku neopterećene, visokokvalitetne likvidne imovine, kako bi mogla podnijeti niz stresnih događaja, uključujući one koji se odnose na gubitak ili pogoršanje kako neosiguranih tako i osiguranih izvora finansiranja.

Kroz ILAAP (Postupak procjene adekvatnosti interne likvidnosti) Banka obezbjeđuje uspostavljanje kvalitetnog okvira upravljanja rizikom likvidnosti i njegovu integraciju u proces upravljanja rizikom na nivou cijele banke.

ILAAP čini niz sastavnica kako je utvrđeno na slici u nastavku:

Komponente ILAAP-a kratko su opisane u nastavku:

- **Upravljanje:** Okvirom upravljanja obezbjeđuje se razlikovanje između upravljanja likvidnošću i upravljanja rizikom likvidnosti, i utvrđuje se jasna „druga linija odbrane“ rizika likvidnosti. Okvirom su takođe obuhvaćene i odgovornosti odbora koji su odgovorni za rizik likvidnosti, kao i odgovornosti drugih sektora (npr. validacija modela i interna revizija) koji su uključeni u okvir interne kontrole i nezavisne revizije sastavnica okvira za upravljanje rizikom likvidnosti. Okvir upravljanja se odražava u okviru politike. Politiku odobrava Nadzorni Odbor.
- **Identifikacija rizika likvidnosti:** Početna tačka za upravljanje rizikom likvidnosti je definicija i identifikacija različitih vrsta rizika likvidnosti. Materijalnost rizika likvidnosti mjeri se kroz godišnju Procjenu značajnosti rizika („RMA“) i Proces odobrenja novog proizvoda („PAP“).
- **Sklonost preuzimanja rizika likvidnosti:** Sklonost preuzimanja rizika dio je Izjave o sklonosti preuzimanja rizika (RAS) i sadrži obavezujuće limite za poslovne aktivnosti u smislu razmatranja likvidnosti. RAS nadopunjuju ključna načela upravljanja rizikom likvidnosti i on se dalje prenosi u strateške i operativne limite uključene u postupke svakodnevnog upravljanja rizikom.
- **Strategija rizika likvidnosti:** Strategija rizika likvidnosti dio je Strategije za upravljanje rizicima. Ona isto tako identifikuje ključne strateške inicijative čiji je cilj dalje poboljšanje ILAAP-a.

- **Mjerenje rizika likvidnosti:** Banka se služi nizom alata za mjerenje rizika likvidnosti u različitim vremenskim okvirima. Sistem mjerenja koji se upotrebljavaju za mjerenje i nadzor rizika likvidnosti uključuju modelirana racia prema grupi (npr. Analiza perioda preživljavanja – SPA, koeficijent likvidnosne pokrivenosti – LCR, kao i koeficijent stabilnog financiranja – NSFR⁴), regulatorne (LCR – na mjesečnom nivou, NSFR – na kvartalnom nivou, RLS – na dnevnom i prosječnom nedeljnom nivou). Oblici testiranja otpornosti na stres čine sastavni dio modeliranja i mjerenja likvidnosnog rizika.
- **Praćenje rizika likvidnosti:** Rizik likvidnosti prati se kroz skup limita, počevši od RAS-a, koji se prenosi u strateške i operativne limite. Usklađenost sa limitima redovno se prati i o tome se izvještava Upravni i Nadzorni Odbor.
- **Izveštavanje i objava o riziku likvidnosti:** Pored internih izvještaja koji se koriste za praćenje rizika likvidnosti, Banka priprema i izvještaje za regulatora, i javno ih objavljuje u svom godišnjem izvještaju.
- **Upravljanje likvidnošću:** Uključuje uspostavljanje strategije likvidnosti i uspostavljanje redovnog plana finansiranja, kao i razvoj planova postupanja u kriznim situacijama i primjenu povezanih sistema ranog upozorenja.
- **Validacija i revizija:** Odgovarajuće komponente ILAAP-a podliježu internoj reviziji i nezavisnoj validaciji. Rezultati revizije i validacije se procjenjuju, dokumentuju i izvještavaju. U slučaju nalaza, oni će se zatvoriti u definisanom vremenskom roku.
- **Infrastruktura:** ILAAP je podržan infrastrukturnim djelovima uključujući podatke, sastave, politike i ostalu dokumentaciju vezanu uz okvir upravljanja likvidnošću i upravljanja rizikom likvidnosti.
- **Dokumentacija:** Svi djelovi ILAAP-a, uključujući temeljne modele i postupke, na odgovarajući su način dokumentovane.

ILAAP Politika je krovni dokument za upravljanje rizikom likvidnosti u Banci. Pored ILAAP-a, Banka je kroz Strategiju likvidnosti, Proceduru o rezervama likvidnosti, Proceduru limita i eskalacijskih procesa i ostalih dokumenata iz dijela likvidnosti uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizikom likvidnosti

17. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

17.1 Osnovne karakteristike politika i postupaka za bilansno i vanbilansno netiranje

Na 31.12.2024 godine iznos potraživanja obezbijeđen novčanim kolateralom iznosio je 6.8 MEur. Pored novčanog za materijalnu kreditnu zaštitu korišćene su dužničke HOV u iznosu cca 4.6 MEur.

17.2 Osnovne karakteristike politika i postupaka za vrednovanje prihvatljivog kolaterala i upravljanje tim kolateralom

Pravilnik o kolateralima je dokument kojim se uređuje priznanje i upravljanje kolateralima. Cilj Pravilnika o kolateralima je definisanje instrumenata osiguranja, njihove uloge, načina i uslova priznavanja u svrhu smanjenja kreditnog rizika Banke (end to end proces kolaterala).

Kolaterali su instrumenti obezbjeđenja koje Banka prihvata tokom trajanja kreditnog odnosa s klijentom u svrhu:

- naplate potraživanja u slučaju neispunjenja ugovornih obaveza klijenta;
- smanjenja kapitalnog zahtijeva (kreditna zaštita);
- smanjenje rezervi za plasmane;
- utvrđivanja nadležnog nivoa odlučivanja u procesu odobravanja;
- utvrđivanja pokrivenosti portfolia kolateralima.

Pojedini kolateral koji je pribavljen u svrhu naplate, ne mora biti prihvatljiv i u svrhu smanjenja rezervi i/ili kreditne zaštite. Pribavljanje kolaterala u jednu svrhu ne isključuje i ne ograničava se na njihovo pribavljanje u druge svrhe. Prioritetno je pribaviti kolaterale koji se mogu koristiti i za svrhu kreditne zaštite i smanjenje rezervi. U procesu obezbjeđenja plasmana potrebno je postići ročnu i vrijednosnu usklađenost založenog kolaterala.

⁴ Modeliranje SPA, LCR i NSFR po grupnim standardima za Banku vrši EGB. Navedene metode su predmet GAP liste.

Da bi kolateral bio prihvaćen u bilo koju svrhu moraju biti ispunjene pravne pretpostavke propisane Katalogom kolaterala u kome su uslovi jasno definisani za svaku pojedinačnu vrstu obezbjeđenja. Kolaterali koji nisu na popisu ne mogu biti prihvaćeni.

17.3 Opis glavnih vrsta kolaterala koje je kreditna institucija primila u cilju ublažavanja kreditnog rizika

U zavisnosti od tržišne vrijednosti (likvidnosti) Banka kolaterale dijeli na:

- Čvrste:
 - nekretnine(komercijalne, stambene, poljoprivredno zemljište, ostale)
 - pokretnine (oprema i mašine, prevozna sredstva, ostale pokretnine).
- Likvidne:
 - finansijski kolaterali, bilansno netiranje, garancije, jemstva, polise osiguranja, potraživanja i prava, udjeli u investicionim fondovima i dr.
- Ostale:
 - Administrativne zabrane, mjenice, sudužništva i dr.

Uslovi prihvatanja zavise o vrsti kolaterala i svrsi za koju se koriste, a što je navedeno za svaku pojedinaču vrstu.

Sve vrste kolaterala koriste se u međusobnoj kombinaciji jednih sa drugima, a što zavisi od boniteta dužnika, visine i vrste svakog pojedinog plasmana i odluci nadležnog nivoa odlučivanja.

17.4 Jemstva i kreditni derivati koji se koriste kao kreditna zaštita

U cilju smanjenja kapitalnih zahtijeva Banka koristi garancije drugih banaka i država čija je kreditna sposobnost bolja od kreditne sposobnosti dužnika.

Na 31.12.2024. godine Banka je kao nematerijalnu kreditnu zaštitu koristila garancije Vlade i garancije multilateralnih razvojnih banaka.

17.5 Podaci o koncentracijama tržišnih ili kreditnih rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Prilikom odobravanja plasmana Banka vrši procjenu rizika poslovanja sa određenim klijentom. Sveobuhvatnom analizom utvrđuje se kreditna sposobnost klijenta, odnosno utvrđuju se primarni izvori otplate plasmana.

Obezbjedenje predstavlja sekundarni izvor otplate, pri čemu se odluke o odobravanju plasmana nikada ne zasnivaju na vrijednosti i kvalitetu obezbjeđenja.

Svakako, kvalitet i vrijednost obezbjeđenja značajno utiču na kreditni rizik pojedinog plasmana. U tom smislu, Erste Banka AD Podgorica je interno propisala minimalne odnose vrijednosti pojedinih vrsta obezbjeđenja i visine iznosa plasmana.

Pravilnik o kolateralima, kao i njen prilog, Katalog kolaterala, sadrže detaljne opise prihvatljivih sekundarnih izvora otplate (kolaterala). U pomenutim internim aktima su opisani procesi vrednovanja, načini i periodi monitoringa vrijednosti kolaterala. Ovaj proces je pod nadzorom posebnih Timova u Banci, čije odgovornosti počinju određivanjem uslova prihvatanja određenih tipova kolaterala, a završavaju na samim prikupljanjem podataka o povratima iz sekundarnih izvora naplate, koji se povratno koriste kao baza na osnovu koje se definišu efektivni ponderi po tipovima sredstava obezbjeđenja. Internim aktima je pomenuti, sveobuhvatan, proces nazvan „end to end“ proces upravljanja kolateralima. Sve pomenuto, u značajnoj mjeri utiče na minimiziranje kreditnog rizika, korišćenjem sekundarnih izvora otplate – kolaterala.

17.6 Vrijednost izloženosti koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom i ukupna vrijednost izloženosti koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom nakon primjene korektivnih faktora

Ukupna vrijednost bilansne izloženosti Banke koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom na 31.12.2024 iznosi 198.152 hiljada eura.

U dijelu vanbilansnih izloženosti, ukupna vrijednost vanbilansne izloženosti Banke koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom na 31.12.2024 godine iznosi 9.037 hiljada eura.

Pod izloženošću koja je pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom smatraju se izloženosti koje su predmet kreditne zaštite u vidu garancija država, multilateralnih razvojnih banaka, banaka sa dodijeljenim rejtingom od strane priznate eksterne institucije ili su pokrivena stambenom ili poslovnom nepokretnošću tako da im se dodjeljuje ponder 0%, 20%, 35% ili 50%.

Predstavljena izloženost je izloženost nakon umanjenja za ispravke vrijednosti/rezervacije.

Ukupna vrijednost bilansne izloženosti Banke koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom na 31.12.2024 iznosi 461.590 hiljada eura. Sa druge strane, ukupna vrijednost vanbilansnih izloženosti Banke koja nije pokrivena prihvatljivom kreditnom zaštitom na 31.12.2024 iznosi 177.408 hiljada eura.

U obračun ovog iznosa nisu uzete bilansne pozicije gotovine i gotovinskih ekvivalenata, izloženosti prema centralnoj banci, materijalne imovine i ostale aktive na koju se primjenjuje ponder od 100%.

17.7 Odgovarajući faktor konverzije i ublažavanje kreditnog rizika povezan sa izloženošću i učestalost primjene tehnika ublažavanja kreditnog rizika sa efektom zamjene ili bez njega

Banka je na izvještajni datum primjenjivala faktore kreditne konverzije i tehnike ublažavanja kreditnog rizika na način propisan Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija koja je u primjeni od 01.01.2022.

Pored regulatornog, Banka na mjesečnom nivou na bazi inputa dobijenih od Grupe vrši izračun internog koeficijenta adekvatnosti.

17.8 Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos bilansnih i vanbilansnih izloženosti prema kategorijama izloženosti prije i poslije primjene faktora konverzije kao i u vezi sa tim ublažavanja kreditnog rizika

Podaci o kapitalnim zahtjevima i iznosi rizikom ponderisanih izloženosti prikazani su u okviru prethodnih tačaka.

17.9 Za kreditnu instituciju koja izračunava iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, iznos rizikom ponderisanih izloženosti i odnos tog iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću

Obračunati odnos iznosa rizikom ponderisanih izloženosti i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću na 31.12.2024. iznosi 44,53%.

Obračunati odnos iznosa rizikom ponderisanih izloženosti prije primjene dodatnih pondera za SME i infrastrukturne projekte i vrijednosti izloženosti nakon primjene odgovarajućeg faktora konverzije i ublažavanja kreditnog rizika povezanog sa izloženošću na 31.12.2024. iznosi 48,37%.

Erste Bank AD Podgorica
Služba za strateško upravljanje rizicima
Podgorica, maj 2025. godine.